

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDEKEN:

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra ... 8 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 97.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézárny-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, június 22.

Komoly ellenzék

Almélkodó fejcsóválással fogják olvasni az új kormány bemutatkozásáról és a képviselőháznak az új rezsim alatt tartott üléséről szóló tudósítást. Valószínűleg nem ad hitelt az olvasó az ólomkatonák sorainak. Lehetséges? A képviselőház első ülése parlamenti botrány nélkül ért véget? A tintatartók a helyükön maradtak és rendeltetésüknek megfelelő hivatást töltöttek be, a képviselőház könyvei a polcon heverték és tartalmuk nem akart erőszakosan az új miniszterek agyába hatolni — a koponya csonton keresztül.

Igen, megtörtént, amit eddig elképzelhelennél hittünk: az új kormány emelkedett hangulatban, a parlament méltóságához illő komolysággal tudott ma bemutatkozni. Talán felesleges is külön hangsúlyozni, hogy a múltban sem az új kormányok akaratán hiúsult meg a stilszerű bemutatkozás lehetősége. Egyetlen minisztérium sem áhitozik olyan jelenetek után, amelyek kínosan nevezetessé teszik a képviselőházban való első szereplését. A parlamentek színvonalát az egész világon a kormányok után az ellenzéki pártok kvalitása adja meg. Az ellenzék irányítja a vitákat és az veti el a viharok magvait. Talán nincs olyan kormány, amely a politikai skandalumok után áhitoznék és ne inkább a nyugodt békés munkát kívánná.

Ebben alkalmasint az új kormány is hasonlít elődjeihez, azonban az új ellenzék már határozottan más elveket követ, mint parlamenti ősei.

A magyar törvényhozás háza a komoly tanácskozások színhelye lesz és kifelé sulyt fog adni a nemzetnek, amely sulyra most kétszeresen is szükség van, amikor a monarchia másik államában esődbe jutott a parlamenti élet. Az új, az elvi alapon álló komoly ellenzék személyes célokért nem viszi vásárra a nemzet érdekeit és tekintélyét.

Valóban jóleső érzéssel állapíthatja meg még az elfoglult szem is, hogy az új ellenzék, amelynek Tisza István gróf a vezére, nem jár taposott utakon, nem követi a régi recepteket. Nem azt az elvet vallja, hogy az ellenzék akkor teljesíti legjobban a hivatását, ha minél lármásabb s ha minél több kellemetlenséget okoz az uralmon lévőknek. Imponálóan méltóságteljes volt az új ellenzék mai szereplése s ezzel be is igazolta azt, hogy nemcsak kormányozni tud okos céltuda-

tossággal, hanem kritizálni is. Oszintén kívánjuk az új minisztériumnak, hogy ne olyan legyen a kormányzati

működése, amilyen az ellenzéki volt, hanem legyen méltó — az új ellenzékhez.

Esterházy Móríc programja.

Tisza István gróf a kormányprogram hiányairól. — Apponyi Albert külön álláspontja. — Andrássy Gyula a radikális választójog ellen.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Megtörtént. A kormány a legilletékesebb helyen, az országgyűlésben ünnepélyes formák között szólhatott a nemzethez. Lehetővé tette neki a parlament erős és szilárd többségét alkotó párt, hogy „bőség saruját” kiöntse. Rengetek sok ígérlet, de a radikális választói reform jelszaván kívül alig-alig van egy új gondolat Esterházy gróf tarisznyájában, amelyből jól akarja lakatni az ország népét. A szociális ígéretek mind olyanok, amelyeket a távozó kormánytól is hallottunk és — mint a többség nagy vezére, Tisza István gróf mondotta — a lemondás akadályozta meg a megvalósításukat.

A nevezetes ülésről a következőket telefonálja tudósítónk:

Gyűlekezés.

Várakozással és izgalommal tekintet a Ház mai ülése elé mindenki. Már két óraker sereglettek az emberek az országház palotája felé és félháromkor már alig lehetett mozogni a parlament folyosóin. A karzatok zsúfolásig megteltek. A hírlapírók páholyában mozogni sem lehetett. Az elnöki emelvényvel szemben most is ott ült Tisza István grófné, megszokott helyén. Az elnöki emelvény felett pedig Andrássy Gyula gróf családja foglalt helyett. A diplomaták páholyában megjelent a német főkonzul.

A baloldali széles folyosón alig lehet végig menni. Boldog mosolygós emberek ültek ott: az új kormány támaszai. Egy komoly, szakállas arcú férfi siet végig a bordó szőnyegen: Esterházy Móríc gróf miniszterelnök. Fekete zsakett van rajta és csikos nadrág. Kezében fehér borítékot tart. Utána lépdel titkára Bározy István dr. miniszteri osztálytanácsos. A miniszterelnököt nemsokára követik miniszter társai Ugron Gábor, Apponyi Albert gróf, Vázsonyi Vilmos és Gratz Gusztáv, az elnöki irodába mennek, ahol Szász Károly alelnökkel tanácskoznak.

Tüntetés Tisza István mellett.

Közben megérkezik Tisza István gróf is. A jobboldalon jön Sándor Jánossal és hölgyeket kalauzol az emeleti karzatok felé. Megérkezik Vojnich Sándor báró az új titkos tanácsos is, akit elárastanak a gratulációkkal. Az ellenzék és a kormánypárt szinte egész számban jelen van, ismeretlen és rég nem látott arcok tűnnek fel a teremben, sietnek és elfoglalják helyüket.

Kevéssel három óra után lép be Szász Károly alelnök a zsúfolásig megtelt terembe. Feszült várakozás. Ahogy elfoglalja helyét, megvárja a csengőt. Ebben a pillanatban harsány éljenzés tör fel a jobb oldalon: Tisza István gróf országgyűlési képviselő lép a terembe. A jobboldalon az első padsorban a legelső széket foglalja el. A jobboldal viharosan tombol: éljen Tisza István gróf. A baloldalon erre Bródi Ernő válaszol:

— Éljen az általános, titkos választójog! A baloldali volt ellenzéki pártok tüntetnek és éljenzik a választójogot.

Bevonul a kormány.

Alig ül el a zaj, az ülésterem hátsó felében feltűnik az új kormány, amelynek tagjait Angyal háznagy vezeti be. Nem a rendes ajtón vonulnak be, hanem az elnöki emelvényvel szemben levő ajtón, amely a képviselők zárt folyosójáról vezet be, jönnek a terembe. Esterházy Móríc gróf hatalmas irattárcával a kezében lép be és egyenesen a középső miniszter széke felé tart.

Helyet foglal ebben a székben, amely az alkotmánypárt első padsorai előtt áll. Azelőtt Jankovics Béla kultuszminiszter helye volt. A kormány tagjai így helyezkedtek el: A szélső ülésen a baloldalon Mezőssy Béla ül, mellette Apponyi Albert gróf, Batthyány Tivadar gróf, Ugron Gábor, aztán sorban tovább Vázsonyi Vilmos, Zichy Aladár gróf, Gratz Gusztáv, Serényi Béla és Szurmay Sándor, aki Tisza István gróf székében ül. A függetlenségi pártok tomboló éljenzéssel fogadják őket.

Az ülés megnyitása.

Szász Károly elnök jelenti, hogy a miniszterelnök kíván szólni.

Esterházy Móríc gróf miniszterelnök elfogodott hangon beszél: Tisztelt Ház! Legkegyelmesebb királyi kézirat érkezett, kérem annak felolvasását.

Az elnök Vermes Zoltán jegyzőnek adja a királyi kéziratot, amely 1917 június 19-én kelt Laxenburgban. Amikor a jegyző azt mondja, hogy Magyarország apostoli királya, a baloldalon harsányon éljenzik a királyt. Erre az egész Ház feláll és éljenzi a királyt. A királyi kézirat az országgyűlésnek újból való összehívásáról intézkedik. A leiratot a Ház tudomásul veszi és átteszi a főrendiházhoz.

Az elnök ezután bejelenti, hogy ő és elnöktársai tisztségükről lemondani szándékoztak, de a miniszterelnök felszólítására mindők megmaradni országos érdekből, amíg az indemnitás és a horvát

egyezmény elintéztetnek. Ezután egy sereg jelentést terjeszt elő az elnök. Megemlékezik a tizedik isonzói csata hőseiről, akiknek a Ház a nemzet háláját és elismerését fejezi ki.

Ezután Szász Pál jegyző felolvassa az összehírdetlenségi bizottság jelentését Pap Géza báró ügyében, amelyet a Ház tudomásul vesz.

A kormány kinevezése.

Elnök: A miniszterelnök ur kíván szólni.

Esterházy Móric gróf: Jelentem a tisztelt Háznak, hogy legfelsőbb királyi kézirat érkezett és kérem annak felolvasását.

A kormány programja.

Elnök: Esterházy Móric gróf miniszterelnök ur kíván szólni.

Esterházy Móric gróf miniszterelnök a baloldal zajos tapsai között emelkedik szólásra.

— Tisztelt Ház! Azt hiszem, hogy amikor a kormány kinevezése után első ízben jelenünk meg a Ház előtt, kötelességem, hogy előadjam azokat az irányelveket, amelyek a mi kormányunkat kormányzatunk munkásságában vezetni fogják. Mindenek előtt megállapítom, hogy a mi kormányalakításunk létjogosultságának alapja a választójog reformjának megalkotása, — (Hosszan tartó lelkes taps) azok szerint az elvek szerint, amelyek öfelségének az előző kormány által ellenjegyzett kéziratában foglaltak. De mielőtt ezzel a kérdéssel foglalkoznék, néhány más kérdést kell még felemlítenem. Nem hangulatkeltésből, de a nemzetnek ebben a nagy háboruban tanúsított hazafias önfeláldozását, tántoríthatatlan erejét, igaz ügyünkbe vetett hitét emelem ki, nem hangulatkeltésből, hanem csak azért, mert gondolnunk kell a háború belügyi, politikai és szociális következményeire. A kormány népjóléti intézmények sorozatát akarja biztosítani. A közel jövőben már javaslatot fog benyújtani a hadiárvek és a hadi özvegyek ügyében, amelyben az eddigi segélyalapok fejlesztését és újabb intézkedéseket léptet életbe, mindenekelőtt pedig a segély felemelését fogja javasolni. A gazdasági téren az erők teljes kifejlesztésére fogunk törekedni, igyekezni fogunk, hogy a gazdasági téren való szabadság ne legyen korlátozva. Különösen szem előtt fogjuk tartani a szövetségesekkel való gazdasági kapcsolat kérdését. Pénzügyi téren nagy próbára tette az országot a háború. Az országnak nálunk csak beföldi adósságot kellett csinálnia, az állami adósságok növekedése nem jelenti a pénzügyek romlását, takarékossgal és munkával meg fogjuk tartani az egyensúlyt. Egyetlen ember és egyetlen társadalmi réteg sem vonhatja ki magát a terhek alól, de a háború okozta vagyoni eltolódásokat is tekintetbe fogjuk venni. A végletekig fokozott termelő munkával kell mindnyájunknak közreműködni és a kormány vigyázni fog, hogy a termelés a külfölddel szemben ne kerüljön hátrányos helyzetbe.

A közszolgálati alkalmazottak sorsával különös gondal fogunk foglalkozni. A fix fizetéses társadalmi osztály segítése feltétlenül szükségesség. A kormány az indemnitásba felvette a nyugdíjasok segítését és nagyvárnyu előléptetéseket. A javaslat tárgyalásánál a családi pótlék felemelése és kiterjesztése iránt is javaslatot fogunk tenni. Lehetőleg mielőbb foglalkozni fogunk az statusz rendezésével is. A háborús segélyek megújítása érdekében idejében fogunk előkészületeket tenni és nagy gondot fordítunk a szolgálati pragmatika előkészítésére is.

Az elnök a kéziratot Vermes Zoltán jegyzőnek adja át. A jegyző olvassa a királyi kéziratot, amelyben öfelsége királyi üdvözlését küldi az országgyűlésnek és tudatja, hogy Tisza István grófot és kormányát annak a saját kérésére állásától felmentette. A királyi kézirat továbbá tudatja, hogy Esterházy Móric grófot miniszterelnökké nevezte ki. Ezután felolvassa a jegyző a miniszterelnök átíratát az új kormány kinevezéséről. A baloldal a miniszterelnök nevének olvasásakor zajos éljenzésbe tör ki. Mindegyik minisztert megjelözik, különösen Apponyit és Vázsonyit éljenzik.

A miniszterelnök ezután meleg szavakkal emlékezik meg a sokat szenvedett erdélyi lakosságról, akiknek nagyvárnyu segítséget helyez kilátásba.

— Az ideai termés biztosítására minden munkaerőt fel fogunk használni, sőt esetleg a magánosok gépeit is igénybe vesszük. A termés biztosítására vonatkozó rendelet a legközelebbi napokban már megjelenik. Szövetségesünkkel vállaltatott összetartásban a felesleget átengedjük egymásnak. — Kimérettel fogunk bánni a gazdákkal a rekvirálás körül, de a rejtégetőket és a visszaélőket a törvény teljes szigorával fogjuk büntetni. Nem az a fontos, hogy a bizományosok keressenek, hanem, hogy maximális áron mindent meg lehessen szerezni.

Ezután a miniszterelnök a kormány birtopolitikájáról szól.

— Akik megvédték a hazát, azoknak meg kell könnyíteni, hogy házat és földet szerezhessenek, hogy családjukkal együtt jól megélhessenek. A háborús gazdasági bajokat igyekezni fogunk csökkenteni. A különböző áruközponctokat szigorúan ellenőrizni fogjuk és igyekezni fogunk az inproduktív munkával foglalkozókat termelő munkára kényszeríteni. A kormány a hazai bányák termésének fokozására is gondol. A vasutak, közutak, posta és táviró és a vízi utak fejlesztését szintén igen fontosnak tartjuk.

Az Ausztriával kötött gazdasági kiegyezést készen vettük át az előző kormánytól és ez alapján folytatjuk a Németországgal való tárgyalásokat. (Éljenzés a munkapárton.)

Felkiáltások: Mit szól ehhez Apponyi?

Esterházy Móric gróf: Szándékunk az Ausztriával való gazdasági szerződés végleges elintézését a következő országgyűlésre hagyni, amelytől csak akkor térünk el, ha előre nem látott körülmények szükségessé tenné annak elővételt.

A miniszterelnök ezután

a kormány szociális programjáról

szól. Az anyá, csecsemő- és gyermekvédelem szervezéséről és megigéri a munkások szervezkedési jogának kiterjesztését is. A kultusz-miniszteriumra nagy feladatok várnak. Az első ezek között a népnevelés intenzív fokozása, a tanerők szervezése, a vallási béke ápolására a katolikus autonómia megvalósítását a kormány szintén programjába vette, ugyszintén az 1848. évi törvények végrehajtását. A munkások építése és magánépítkezés fokozása is főgondja a kormánynak.

— A háború nem alkalmas nagy igazságtügyi reformokra, de már is jelzi a külön birói statusz felállítását. Igéri a polgári törvénykönyv revízióját, az ügyvédi kar szociális helyzetének javítását. Az alkotmánynak egyik fontos biztosítéka a szabad sajtó és ezért mihelyt a normális viszonyok helyre állnak, a sajtótörvényt revízió alá kell venni.

Az igazságszolgáltatásra a kormány különös gondot fog fordítani, a birói szervezet végleges szabályozásával és a külön birói statusz visszaállításával. A kormány gondoskodik arról, hogy a bíróság függetlensége biztosított és szükségesnek tartja a közigazgatási bíróság szük kereteinek kitágítását. Különös gondja lesz a kormánynak arra, hogy akik a háború alatt elvesztették megélhetésük alapját, ahhoz ismét hozzájuthassanak. Helyreállítják az esküdtzék intézményét.

Az iparfelügyelői intézményt oly módon fogják szervezni, hogy az iparfelügyelőség megfeleljen valódi hivatásának. A magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak jogviszonyainak szabályozására gondja lesz a kormánynak,

Ezután áttér a horvát kérdésre. Dicsérettel emlékezik meg a hős horvát katonákról. Az erős horvát nemzet megerősíti Szent István koronáját. Reméli, hogy sikerül a horvátokkal megteremtteni azt az összhangot, amely Deák Ferencnek is mindig szemé előtt lebegett. Kijelenti, hogy a végleges horvát miniszter horvát nemzetiségű lesz.

— Külügyi kérdésekben alapos megbeszéléseket folytattam a külügyminiszter urral és ki kell jelentenem, hogy ez a kormány is kitart a német szövetséges mellett,

de tisztességes békére azért mindig készen állunk.

— A választójogról szóló törvény reformra szorul. Ezt hirdeti a királyi kézirat is. Remélem, hogy a jelenlegi többség, amely 1910-ben azt, mint kisebbség, messze menő választójogi reform alapján állott, most sem fog ennek ellene szegülni. Öfelsége óhajtásának megvalósítása a legsürgősebb feladatunk lesz.

Felkiáltások: Éljen az általános titkos választójog.

A Károlyi párt tapsol. A többi, a kormányt támogató pártok hűvösen viselkednek.

Esterházy Móric gróf: A reform elodázása megbontaná az ország egységét anélkül, hogy a végleges győzelmet megakadályozhatná. Már most bejelenthetem, hogy a választójog a huszonnégy éves korhatárhoz lesz kötve és a Károly keresztések is megkapják a választójogot és ezeknél a huszonnégy éves korhatártól is eltekintenek. A titkosságot, ahol az értelmiség, az írni és olvasni tudók többségben vannak, a kormány meg akarja valósítani.

Felkiáltások a munkapártról: Csak ahol magyarul tudnak írni és olvasni!

Esterházy Móric gróf: A választások tisztaságát minden eszközzel biztosítani fogjuk. Ha a többség ellenszegül a reformnak és ha a kormány a háborúban el is akarja kerülni a választásokat, mégis kénytelen lesz a meghosszabbított mandátumok ellenére a nemzetre apellálni.

A baloldalon a képviselők felugrának és tapsolni kezdenek. A munkapárti oldal is feláll és nagy lármában tör ki és ilyen felkiáltások hallatszanak:

— Ma válasszanak. Oszlassák fel a Házat még ma!

Gimbelem-gombolom politika! Bekapcsolnak-kikapcsolnak!

Minek várnak a feloszlattással?

Az elnök percekig csenget és a zaj elültével kijelenti, hogy öt percre az ülést felfügveszti.

Szász Károly elnök öt perc múlva az ülést megnyitja és bejelenti, hogy Apponyi Albert gróf közoktatásügyi miniszter kíván szólni.

Ellentét Apponyi és Esterházy között.

Ezután olyas valami következik, amihez foghatót még nem jegyzett fel a történelem. Feláll egy miniszter és kijelenti, hogy egyik leglényegesebb kérdésben nem ért egyet a kormány elnökével. Erről a pikáns témáról így beszélt Apponyi Albert gróf:

— Ki kell jelentenem, hogy nem vállalhatok szolidaritást a miniszterelnöknek a kiegyezés kérdésében tett kijelentésével. Ebben a kérdésben tönkretartom akciós szabadságomat. Ezt be is jelentettem a miniszterelnöknek, aki biztosított arról, hogy a kiegyezés felett lehetőleg nem ez az országgyűlés fog dönteni. De ha ez mégis bekövetkeznék, fentartom teljes elhárító szabadságomat. Tudom, hogy szokatlan dolog olyan kabinetben tartani vállalat, amelynek fejével ilyen fontos kérdésben nem állok egyenlő állásponton, azonban az illetékes tényezők tartották az ország érdekében szükségesnek közreműködésemet. A szociálpolitika, a háború és béke kérdéseiben és az általános szavazati jog megteremtésére való szándékban természetesen a kormányelnök ural és a kormány többi tagjaival teljes egyetértésben vagyok. Kérem e bejelentésem tudomásul vételét. (Helyeslés és taps a baloldalon.)

Az elnök ezután bejelenti a következőket: Általános parlamenti gyakorlat, hogy a kormány bemutatkozásakor a pártok kifejtik álláspontjukat. Kérem a Házat, méltóztatna-e ehhez hozzájárulni? (Helyeslés.)

Elnök: Ki az első szónok.

Tisza István a kormány programjáról.

Szász Pál jegyző: Tisza István gróf. (Az egész munkapárt föláll és percekig eljenez és tapsol. Tisza István föláll és szólásra emelkedik.)

Tisza István gróf: Parlamenti szokásnak teszek eleget, amikor a kormány lemondásának okairól röviden tájékoztatom a Házat. A választójog kérdésében tett előterjesztése a kormánynak, nem tudta elosztani a felség aggályait, hogy az előterjesztés a nemzet legszélesebb rétegeinek tagjait is ki fogja elégíteni. Ezért a kormány beadta lemondását. Ha nem lenne háború, rövidesen a nemzet elé lehetne vinni ezt a fontos kérdést. Világháború közepén azonban súlyos tévedést vesz magára az, aki az országot választás izgalmainak teszi ki, döntést provokálna ebben a rendkívül fontos kérdésben akkor, amikor azok a hősök, akikért e kérdést napirendre hozták, nincsenek itthon.

— **Egy hang:** Ismét gyanusít!

Tisza István gróf: Ez köztudomásu, nem tagadják az ellenzéki vezérférfiak sem.

Fölkialtások: Kormányon vannak! Nagy derűtség.

Tisza István gr.: Bocsanatot kérek, a volt ellenzéki vezérférfiak! A munkapárt tudatában van annak, hogy mit jelent a választási küzdelem a háború alatt. Kötelességének tartja tehát a többségi elvet a háború alatt nem érvényesíteni és megszavazza nem ugyan a kormánynak, hanem az országnak a kormányzáshoz szükséges minden eszközt. A miniszterelnök eddigi pályafutása alatt a szénvedélyektől távol tartotta magát, most is bizonyára a közér-

dek fogja irányítani tetteiben. Dacára annak a nagy mesgyének, amely közöttünk van, az ő személyével szemben él bennünk az az igyekezet, hogy meg kell találni az utját, ahol szükséges, a magyar nemzeti érdekek védelmére egyesíteni erőinket.

— Néhány rövid megjegyzést kívánok tenni a miniszterelnök ur fejtegetésére. A kérdések gazdasági tartalmát érinteni, mint ahogy másképp nem is lehetséges, annak idején konkrét vitában kell majd. Most csak arra utalok, hogy a miniszterelnök a legközelebbi föladvatok közé sorozza a hadiárvek ellátásának és járandóságainak ügyét, és a tisztviselők családi pólkát és megemlíti, hogy a pénzügyminiszter ezeket már az indemnitásban rendezni fogja. Ezt már a lemondott kormány kezdeményezte, de lemondása akadályozta meg abban, hogy végre is hajtsa.

— A miniszterelnök a gazdasági kérdés tekintetében — folytatta Tisza István gróf — elfogadható és egészen helyes elvi alapon áll. Sajnálattal nélkülöztem azonban beszédéből a magyar társadalom gazdasági helyzetének javítását célzó programot. A világháború, amelyet végig kell vivni és amelyet végig fogunk vivni, oly borzasztó nagy részét emészti meg a nemzeti vagyonnak, hogy ezzel szemben az egész magyar társadalomnak tisztában kell lenni ennek a helyzetnek összes következményeivel. A társadalomnak meg kell tanulni lemondani és nélkülözni, hogy ne veszítse gazdasági téren a hősi vérről kivívott győzelmet. A miniszterelnök ur felfogása az élelmézés terén kissé optimista, olyan reményeket táplál, amelyeket a jövő nem fog beváltani. Mi, akik ezekben a kérdésekben három évig dolgoztunk...

Egy hang balról: Hosszult!

Fölkialtások a jobb oldalon: Most önökön a sor!

Tisza István gróf: Tudjuk, hogy kérelhetetlen szigorral kell a termelő és a fogyasztó közönség ellen fellépni, hogy biztosíthassuk mindazt, ami kell maguknak és szöveteségünknek.

Szeretett volna foglalkozni a horvát-szlavon kérdéssel, a nemzetiségi kérdéssel a kiegyezéssel is Tisza István gróf. Az utóbbiban azonban megelőzte Apponyi Albert gróf. A kormánynak van egy programja, amely azonban nem Apponyié. Apponyi azonban nem azt mondta, hogy mit fog csinálni, ha aktuális lesz a kérdés, hanem azt, hogy majd csak akkor fogja meggondolni, hogy mit csináljon. (Derűtség a jobboldalon, nagy zaj a baloldalon.)

— A miniszterelnök álláspontja — mondja Tisza István gróf — nagyjában helyes. De azt, hogy ez a kérdés a kormány kebelében még nem forrott ki, sajnálattal és kínos aggodalommal kísérem. Azt, hogy a kormány tagjai majd egymás között milyen formulákat fognak találni, rájuk bízom.

Lovász Márton közbeszól: Első a választójog!

Tisza István gróf: Egy dolog azonban bizonyos, hogy ez a bizonytalan helyzet kárt okozhat az ország ügyeinek és én félek, hogy meg fogunk fizetni ezért a habozásért, mert lesz egy pillanat, amikor kellő erővel kellene fellépni gazdasági tényezőinknek és akkor ez a bizonytalanság csakis ártani fog.

Tisza ezután áttér a választójogra. A 24 éves korhatár és a Károly-keresztes katonák választójoga legalább oly nemzeti veszedelem (Óriási zaj tör ki, amikor lecsendesül, folytatja) mint az a javaslat, amit annak idején egy öreg hős katoná terjesztett elő és amely miatt hazaárulónak bélyegezték a tulajdonon. Ez a

legnagyobb mértékben aggasztó. Reméli, hogy isten mint ezer esztendőn keresztül, úgy ezután is megvédi Magyarországot és a reform megvalósulni nem fog. (Zaj balról.) Hogy milyen legyen a választójogi törvény, azt a nemzetnek kell eldöntenie. Nem szabad a királynak pártok felett álló szentséges személyét a vitába belevonni. (Óriási zaj, kiabálás. Az elnök alig tud rendet teremteni. Héderváry Lehel kétszer rendreutasítja.)

Tisza István gróf: A Reichsratban napnap után vakmerő támadások történnek a fennálló rendelkezések és Magyarország integritása ellen. Ezeket a támadásokat se a házelnök, se az osztrák kormány nem akadályozta meg, pedig „hands off” kell kiáltani az ellen, hogy a magyar állam területi integritása és a monarchiában elfoglalt dualisztikus állása ellen kövessenek el merényleteket. Reményét fejezi ki, hogy a miniszterelnök cselekedetekkel fog visszavágni. (Nagy éljenzés, a munkapárt percekig élteti Tiszát.)

(A kormánypárt szónokai.)

Bakonyi Samu az egyesült függetlenségi párt nevében emel szót.

Ők is felemelik szavukat a dualizmus elleni merényletekkel szemben. Pártja elvi fentartásával támogatja a kormányt, mert az hozzá az általános, titkos választójogot.

Fejacevics Tivadar gróf a horvátok nevében kijelenti, hogy a horvát nemzet örül a demokratikus alakulásnak, azonban közjogi sérelemnek tartja, hogy nem horvátot ültettek a miniszteri székbe. Minden esetre erre vonatkozólag megnyugtatja a miniszterelnök ígérete.

Esterházy Móric gróf miniszterelnök szóla föl és kijelentette, hogy Magyarország állami integritása és szuverenitása szent és sértethetetlen az ez ellen intézett merényletekkel szemben tiltakozni a változott kormánynak nem lehet programja s mert, ez minden magyar ember hitvallása.

Andrássy Gyula gróf az alkotmánypárt nevében kijelenti, hogy a kormányt támogatja, mert bebizonyította, hogy hiva a választójognak, amelyet a párt a közelmúltban még ellenzett és most helyesel. Szerinte is a kiegyezést a jövő országgyűlésnek kell eldönteni. A választójog megoldása az országnak eminens érdeke és a napirendről nem vehető le. A magyar munkásosztály megérdemli a választójogot. Ismerteti a Fejérvári kormány és a koalíció alatti felfogását és sajnálja, hogy a koalíció idején nem csinálta meg. Khuen-Héderváry Károly 1910-ben megígérte az általános választó jogot, de nem hozta.

A radikális választójog veszedelme, de Tiszának meg kellett volna valószínűsítania legalább a Rakovszky által ajánlott hősök választó jogát, mert a választójog kiterjesztése szükséges és a tömegeket be kell vonni a boldogabb jövő kialakulásába.

Grätz Gusztáv dr. pénzügyminiszter be-nyújtotta az indemnitásról és a horvát pénzügyi egyezményről szóló törvényjavaslatokat.

Tisza István gróf rövid felszólalása után az elnök megakasztja a vitát. A legközelebbi ülés holnap délután lesz.

Meghiúsult kormányrekonstrukció. Clam-Martinic gróf kísérlete a kabinetalakításra véglegleg meghiúsult. A lengyelek hiúsították meg, akik hosszabb tárgyalás után kijelentették, hogy csak akkor támogatják, ha a csehek és a többi szláv pártok helyet kapnak a kabinetben. Miután a csehek magatartásának megváltozása nem várható, Clam-Martinic a királynak ma bejelentette az egész kabinet lemondását és kérte, hogy mást bizzon meg a kormányalakításra.

Tisza István ünneplése a Házban.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A mai nevezetes politikai eseményekben gazdag napnak legkiemelkedőbb momentuma kétségkívül Tisza István grófnak, a hatalmas ellenzék nagy vezérének beszéde volt. Tagadhatatlan, hogy az ország ép olyan várakozással nézett a munkapárt és vezére elé, mint amilyen kíváncsian várta a radikális választójog jegyében kormányzásra jött kabinet bemutatkozását.

Ha új korszakról lehet beszélni az ország történetében, akkor ott kezdődik ez a fordulat, amikor a magyar parlamentnek egy olyan hatalmas ellenzéki pártja, mint a munkapárt Tisza István gróf ajkairól egy olyan beszédben válaszol az elhangzott kormányelnöki nyilatkozatra, mint amilyen ma emelte fel ideális magaslata az országgyűlés nivóját. Az angol parlament legklasszikusabb korszaka elvenedik fel az ember agyában, amikor ott látja Tisza István gróf nemes alakját tábora élén és gyönyörködhetik abban a szintiszta objektivitásban, amely csak igazán nagy szellemnek tulajdonsága és élvezheti azt az eleganciát, amellyel egy ereje teljességében élő ellenzék vezére reflektál egy bemutatkozó kormány elnökének megnyilatkozására.

Ennek a örökké emlékezetes eseménynek hatása alatt állott az egész Ház és olyan ün-

neplésben részesítette Tiszát, amelyhez hasonlóan akkor sem volt része, amikor a kormányzó hatalom teljessége volt az övé. Beszéde elhangzása után a képviselőház folyosóin a képviselők és a főrendek, akik a karzatokon voltak, lesiettek a folyosóra, ahol Tisza ünneplése tartott, hogy gratuláljanak. A hányszor egy-egy csoport megpillantotta Tisza István grófot, percekig tartó éljenzésbe tört ki. Az egész szünet alatt Tisza István gróf a legmelegebb és a leglelkesebb ovációk központjában állott. Soha nem tartott senki olyan ellenzéki beszédet, ahol a szónok olyan előzékenységet tanusított volna a kormányfővel szemben, ahogy azt Tisza István gróf tette, különösen akkor, amikor meleg szavakkal emlékezett meg a miniszterelnökről és ahol olyan támogatást helyezett volna kilátásba az ellenzéki szónok minden olyan kérdésben, amely a nemzet érdekében van. Tisza István gróf beszédeben egyetlen támadás sem volt, a beszéd szigorúan objektív volt és egyszerű keresetlen szavakkal váltotta ki a pártoknál a hatást. Aki eddig arról álmódott, hogy a munkapártban bomlás lesz, azok után az ovációk után, amelyek Tisza István gróf beszédét kísérték és ama hatás után, amelyet beszéde kiváltott, megállapítható, hogy keservesen csalódott.

Bemutatkozás a főrendeknek.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A főrendiház ülésén Rudayánszky Béla báró bejelentette, hogy Josika Samu báró elnök értesítette őt arról, hogy a király a főrendiház elnökségének lemondását elfogadta. Felhívja tehát Harkányi Frigyes báró korelnököt az elnöki szék elfoglalására.

Harkányi Frigyes báró megnyitja az ülést. Jegyző bemutatja a királyi kéziratot a régi kormány felmentéséről és az Esterházy kormány kinevezéséről és jelenti, hogy öfelsége a főrendiház elnökévé Hadik Barkóczy Endre grófot, alelnökké Günther Antal dr. és Kemény Árpád bárót nevezte ki.

Hadik Barkóczy Endre gróf elfoglalja az elnöki széket és székfoglalójában kéri a főrendek bizalmát.

Váradi L. Árpád kalocsai érsek a lemondott elnökségnek köszönetét fejezi ki és az ujat üdvözli.

Elnöki előterjesztés után Esterházy Mór gróf miniszterelnök megismétli a parlamentben elmondott beszédét, Apponyi Albert megismétli a parlamentben a kiegyezésről elmondottakat.

Széchenyi Aladár gróf bírálja a lemondott kormányrendszert, amely csak a korrupciót teremtette meg. Az új kormányt örömmel üdvözli és támogatja, mert hozza a beesületes választójogot és magyarbirtok politikát. Ő régi híve a választójognak, amelyet a háborús tapasztalatok után a nőkre is kiterjeszteni kíván.

Cristea Miron román püspök a hazai románság nevében üdvözli az új kormányt.

Ráday Gedeon gróf tiltakozik a választójogi reform ellen és kijelenti, hogy nem támogatja a kormányt, mert a választójogot veszedelmesnek tartja.

Hadik János gróf bizalommal van a kormányhoz és a választójog kérdésében kifejti ama véleményét, hogy többször nem lehet becsukni szemünket és nem lehet az evolúciót megállítani.

Bathányi Tivadar gróf miniszter: reflektálva Ráday kijelentésére, elmondja, hogy a

Fehérvári kormány idején ő maga akarta indítványozni a választójog megvalósítását, de honvédekkel szét kergették a házat. A miniszterelnök külpolitikai fejtegetéseit magáévá teszi. A kabinetben kizárólag a választójog követeléséért, a nép kívánságára és annak nevében foglal helyet.

Nájlát Gusztáv gróf püspök a katolikus klérus nevében üdvözli a miniszterelnököt és megköszöni, hogy Erdély helyreállításának akciójáról gondoskodtak.

Az ülés vége 11 órakor.

Návay Lajos — Házelnök.

Tüntetés a parlamenttől — a Népszaváig.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítók: A munkapárt körében nagy visszatetszést szült, hogy az oláhfalvi kerületben, amely Dániel Gábor báró lemondása folytán ifresedett meg, függetlenségi párti jelöltet léptettek fel és választottak ma meg Guttmán Béla báró személyében. A munkapártban megtudták, hogy Valentsik Ferenc és Abrahám Dezső függetlenségi párti képviselők jártak a kerületben, akik mindenütt azt híresztelték, hogy Ugron Gábor belügyminiszter ajánlja megválasztása a jelöltet. Ezzel és azzal, hogy Komáromban iskormányt támogató jelöltet álltanak fel, a kormány pártjai tul teszik magukat a háború idejére kötött paktumon, amely szerint a pártok egymás kerületeit nem bántják. Az a hangulat a munkapártban, hogy a most megüresedett kerületben ez a párt is állítson jelölteket azoknak a minisztereknek és államtitkároknak, akik lemondásuk következtében új választásnak vetik alá magukat.

Budapestről telefonálja tudósítók: Esterházy Mór gróf miniszterelnök ma tárgyal Návay Lajossal, ki elvállalta a Ház elnöki állását. Megválasztása a pártközi megállapodás szerint egyhangú lesz. Alelnökök Bakonyi Samu és Kállay Ubul lesznek.

A Ház holnapi ülésére hat szónok iratkozott fel, Károlyi Mihály gróf, Molnár János, Bródi Ernő, Szabó István, Gieswein Sándor és Mihályi Tivadar.

Budapestről telefonálja tudósítók: A parlament előtt jóval a képviselőház ülését megelőzőleg már igen nagy tömeg gyűlt össze, hogy a kormány bemutatkozása alkalmával politikai tüntetést rendezzen. A rendőrség tüntetés a gyülekezést és az esti órákba benyúló demonstráció egész lefolyása alatt néma szemlélője maradt az eseményeknek.

A képviselőház ülésének megnyitása előtt a feminista nők választójogot követelő propaganda iratokat és röpecédulákat adtak át a Házba igyekvő képviselőknek.

Az ülés ideje alatt a tömeg időközönként ovációban részesítette az új kormányt és különösen Esterházy Mór gróf miniszterelnököt és Vázsonyi Vilmost ünneplték. Az ülés befejezése után a Házból távozó néhány képviselőt — mert legtöbbször a főrendiház termének karzatára sietett, hogy jelen legyen a kormány itteni bemutatkozásán — szintén ovációval fogadták. Lukács Lászlót, amikor automobiljába ült, megabecgolták.

Este hét óra után, mikor megkezdődött a főrendiház tanácskozása, a tüntetők átvonultak az országháznak arra az oldalára, hol a főrendiház ülésterme van, és amikor Vázsonyi Vilmos, majd később a miniszterelnök alakja láthatóvá vált az egyik erkélyen, lelkes éljenzéssel köszöntötték őket.

A parlament ülésének ideje alatt a Ház előtti téren népgyűlést tartottak és az összegyűlt tömeghez az országház fölépcsőjéről a munkások vezetői tartottak óra számára beszédeket. Landler Jenő dr., Bokányi Dezső és Farkas István beszéltek a néphez, kiemelték a nap jelentőségét és azt mondták, hogy a munkások lábhoz tett fegyverrel örködnek a felett, hogy el ne sikkasszák az általános választójogot.

Mikor a főrendiház ülése este negyed tizenegy óra után befejeződött, a tömeg a Vilmos császár-uton, az Andrássy-uton és a Terező-köruton állt, a demokrata-kör helyiségeihez vonult, ahol a választói blokk hívei is tanyáznak. Az erkélyről Garbay Sándor beszélt arról, hogy a régi rendszer el van temetve és hogy a munkásság még forradalom árán is megakadályozza, hogy új életre keljen. Osendes eloszlásra szólította fel az egybegyűlteket.

Valaki kiadta a jelszót, hogy a Népszava elé kell vonulni, de a tömeg nagy zajjal azt követelte, hogy vezessék a Budapesti Hírlap háza elé. Ez megis történt. A nép szenvedélyével játékos vezetőket arra azonban nem fordítottak gondot, hogy a felízgatott emberek tiszteletben tartásuk az, amit a maguk részéről a legszentebbnek tartanak: a szólásszabadságot és a tömeg szája izének nem tetsző újság tulajdonát alkotó háznak több ablakát beverte. A rendőrség még itt sem tartotta szükségesnek a közbelépést.

Innen a Népszava szerkesztősége elé vonultak, ahol az általános választójog mellett tüntettek.

Kitüntetések. A király megparancsolta, hogy az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásuk elismerésül Kruppa Károly főhadnagynak a 33. gyalogezredben és Gráber Károly hadnagynak a 3. honvéd huszárezredben a legfelsőbb dicséret elismerés, a kardok egyidejű adományozása mellett. — Zakucky Gyula 33. gyalogezredbeli alezredesnek a legfelsőbb dicséret elismerés újlag tudomásukra adassék, egyben Bachó Gyula a 314. honvéd gyalogezrednél beosztott 2. honvédgyalogezredbeli főhadnagynak a 3. osztályu katonai érdemkeresztet a hadiékítménnyel és a kardokkal adományozta.

Versec köszönete Tisza Istvánnak.

Bucusi Dániel Tibor bárótól.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Június 18-án tartott városi közgyűlést megelőzően Dániel Tibor báró főispán távozása alkalmából a verseci szerb polgárság képviselőjében Popovics Bozsidar g. kel. szerb főesperes vezetése alatt előkelő, a szerb polgárság színe javából álló nagyszámú küldöttség tisztelettel és őszinte fájdalommal adott kifejezést távozása felett annál is inkább, mert kormányzásának egész ideje alatt a hazafiasan érző szerb polgárság méltányos és jogos érdekeit is mindenkori szíven viselte.

Dániel Tibor báró dr. a legmelegebben köszönte meg a verseci szerb polgárság eme meleg hangon megnyilatkozott bizalmát és szeretetét, mely igazi magyar hazafiságot a háboru folyama alatt is fényesen bebizonyította aminek következtében úgy mint eddig, a jövőben is számíthat mindenkor a verseci szerb polgárság teljes jóakaratu támogatására és őszinte barátságára.

Versec város törvényhatósági bizottsága június hó 18-án rendes közgyűlést tartott, melynek tárgysorozatának 2-ik és 3-ik pontja Tisza István gróf miniszterelnöknek és kormányának és illetve Dániel Tibor báró főispán lemondása volt A 2. pontnak tárgyalása meghatározó ünnepélyé vált.

A pont tárgyalásánál Koszirovics Iván városi főjegyző felolvasta öfelségének a hivatalos lapban megjelent a miniszterelnökhöz intézett legfelsőbb kéziratát, amellyel gróf Tisza István volt miniszterelnököt a legmelegebb elismerés és köszönet hangján állásától felmenti.

Rottler Ferenc törvényhatósági bizottsági tag markáns és meleg szavakban

jellemezte a lemondott miniszterelnöknek

a haza és a trón iránti érdemeit és javaslatot tesz, mely szerint a város közönsége Tisza Istvánnak köszönetét és elismerését fejezi ki a miniszterelnöksége alatt, a legnehezebb háborus viszonyok közt a haza és a trón javára kifejtett hazafias, eeltudatos és önzetlen munkálkodásáért abban a reményben, hogy a legnehezebb viszonyok között is bevált államférfiúi tevékenységét a jövőben is a világháboru által oly mélyen sujtott szeretett magyar hazának fogja szentelni. Teszi ezt a város közönsége annál is inkább, mivel Tisza István gróf kiváló államférfiúi tulajdonságainál, valamint politikai befolyásával magának és kormányának a koronatanácsában domináló helyett tudott biztosítani, miáltal a monarchia sulypontja hazánkba helyeztetett, ami hozzájárult ahhoz, hogy a benne rejlő erő a jelenlegi világháboru egész folyama alatt a bennünket körül özönlő ellenségeinek meglepetésére érezhető módon kifejezésre jutott s ezáltal Ausztria-Magyarország tekintélye a külföldön is jelentékenyen emelkedett és annak jelentősége mint nagyhatalom kellő méltatást talált.

A közgyűlés egyuttal őszinte örömmel üdvözli a visszalépő miniszterelnökhöz intézett legfelsőbb királyi kéziratban az általános, egyenlő és titkos választási jog megvalósítására vonatkozó kezdeményezést, de a magyar állam lété és egységének veszélyeztetése nélkül mint állami közigazgatásunk demokratizálásához vezető első lépést, amiből hazánk folytatólagos felvirágzása és haladása közéletünk minden terén elvárható lesz.

Dajkovics István dr. törvényhatósági bizottsági tag hosszabb beszédben méltatta Tisza István hazafiságát, önzetlenségét, kiváló államférfiúi képességeit.

Kijelentette, hogy a polgárság mély fájdalommal s nagy aggodalommal látja távozni a volt miniszterelnököt felelősségteljes állásából, amelyben a hazafias köteleességteljesítés az önfeláldozásnak és önzetlenségnek fényes példáját mutatta, amelyben nemzetünk politikai önállóságát kidomborította a külföld előtt és amelyben, a mit soha magyar államférfiúi előtt nem tett, a monarchia sulypontját Magyarországra helyezte át.

Ezek után a közgyűlés egyhangúlag s nagy lelkesedéssel elfogadta a határozati javaslatot.

Dániel Tibor báró lemondásának

tárgyalásánál Koszirovics Iván városi főjegyző felolvasta a bucsuzott főispánnak a törvényhatósági bizottsághoz intézett következő bucsulevelét:

Tekintetes törvényhatósági bizottság! A királyi kormány lemondása és a változott politikai helyzet következtében főispáni állásomról én is lemondottam. Ezen lemondásom módját és alkalmát nyújt nekem azon kedves köteleseim teljesítésére, melylyel Versec város közönségének és tisztviselői karának tartozom. Hiven a székfoglalóm alkalmával kitűzött célokhoz, minden munkásságom és minden törekvésem arra irányult, hogy Versec városát a gazdasági és kulturális haladás útján előbbre vigyem és a magyar nemzeti állam eszméjének megvívhatatlan bástyájává tegyem. Hét évnél hosszabb főispáni működésem után hazafias örömmel, őszinte megelégedéssel és igaz megnyugvással állapíthatom meg, hogy céljaim és törekvéseim végre is a tvh. bizottság minden tagjának és elejétől kezdve a város tisztikarának céljaival és törekvéseivel találkoztak, a főispáni működésem egész ideje alatt nekem erőt és kitartást a haza és a város ügyéért folytatott közös munkában a tvh. bizottság és a tisztikar önzetlen, odaadó és buzgó támogatása adott.

A bucsuzás pillanatában egyetlen kedves köteleseim, hogy soha el nem muló halámat és köszönetemet nyilvánítom a tvh. bizottságnak és tisztviselői karának, odaadó, hazafias és baráti támogatásáért.

Kérem folytassák ebben a nehéz időben az eddigi uton tovább a város és az ország érdekében hazafias munkájukat, mert a magyar városok haladása a nemzeti lét és az ország jövődjének legbiztosabb alapja.

Kérem tartsanak meg távozásom után is szíves baráti emlékezetükben és én örömmel és büszkeséggel, mint eddigi pályám legszebb emlékére fogok visszagondolni a közös munkára és annak nem egy eredményére és sikerére. Hazafias üdvözzellettel maradtam igaz hívők: Dániel.

Zoffmann Sándor törvényhatósági bizottsági tag meleg szavakban tolmácsolta, hogy Versec város közönsége mély fájdalommal vesz tudomást arról, hogy a volt főispán a politikai helyzet folytán lemondott állásáról és távozik. Hét évi működése alatt meleg érdeklődéssel viseltetett a városnak minden ügye iránt, azt mindenkor a legodaadóbb igyekezettel képviselte a kormány előtt és a beiktatása alkalmával elmondott programját a mostoha viszonyok között is lehetőség szerint megvalósította.

A beiktatáskor a pártéletben talált ellentéteket, tapintatos kézzel elsimította és a pártokat arra bírta, hogy minden erejüket egyesítsék a város kulturális és gazdasági fejlesztése érdekében. Nem zárkozott el az egyesek méltányos és jogos kívánságai előtt sem és bármikor nyitva állott az ajtaja a legigénytelenebb előtt is.

Felolvasta a következő határozati javaslatot: Versec város törvényhatósági bizottsága mely sajnálatul veszi tudomásul, hogy a mostani politikai helyzetre való tekintettel ömeltósága igen tisztelt főispánunk báró Dániel Tibor állásáról lemondott és körülményekből távozik. A törvényhatósági bizottság a lemondott főispán urnak mélyen érzett jegyzőkönyvi köszönetét fejezi ki eredményes tevékenységéért, melyet városunk érdekében mindenkor kifejtett és biztosítja az egész városi közönség igaz szimpátiájáról.

Indítványozta azután, hogy a közgyűlés tagjai testületileg vonuljanak a főispán lakosztályába és ott Seemayer Károly dr. bizottsági tag tolmácsolja a törvényhatósági bizottság érzelmeit és köszönetét.

A törvényhatósági bizottság a határozati javaslatot egyhangú lelkesedéssel elfogadja, a mire az elnöklő polgármester Rezuha István dr. a közgyűlést 15 percre felfüggeszti. Azután a közgyűlés tagjai mindnyájan átvonulnak dr. Seemayer Károly bizottsági tag vezetése alatt,

a főispán lakosztályába, ahol Seemayer Károly dr. meghatott hangon, meleg szavakkal tolmácsolja a város közönségének szeretetét és halálát a főispán iránt.

Dániel Tibor br. lemondott főispán a meghatottságtól meg-megszakítottan elmondta, hogy a verseci főispánságának ideje, életének egyik legszebb részét képezi és mindenkor szívesen és szeretettel fog visszaemlékezni azon hét esztendőre, amely alatt Versec város törvényhatósági bizottságával együtt tehetségükhöz képest működtek a haza és a város fejlődése érdekében. Köszönetet mond a bizottság minden egyes tagjának azon készséges támogatásáért, amelylyel hazafias és a város fejlesztése iránti törekvéseit mindenkor hűségesen részesítették. Felhívja a bizottság tagjait, hogy a jövőben is összes erejüket a haza és a város javára fordítsák békes egyetértésben. Biztosítja Versec város közönségét, hogy bár elváltik a verseci főispáni állásából, mindenkor kész tehetségéhez képest a városnak javát előmozdítani és hozzá fordulnak, mindenkor a városi érdekek barátjára fognak találni. A politikai helyzetről nyilatkozni sem időszerűnek, sem helyénvalónak nem találja, de figyelmezteti a bizottság tagjait, hogy bármily politikai tolytassanak, legszentebb köteleességüknek tartásuk mindig: szolgálni a hazát és a várost.

Amit megenged Exterde — megtöltja a rendőrbíró.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlönyt senkisémmé vádolhatja meg azzal, hogy a közönség rovására a kereskedők mellett foglalt állást, ha a város közéletelmzésének előbb viteléről van szó. Amikor a városi közéletelmzés az átalakulás nehéz stádiumába jutott, akkor ez a lap buzdította leginkább a közönséget, hogy tegyen panaszt a kereskedők ellen, akik a fogyasztók sérelmére meg nem engedett anyagi előnyökhöz akarnak jutni. A lap tehát számos alkalommal adta bizonyítékát annak, hogy a közönség nagy érdekeit fontosabbnak és jelentősebbnek tartja, mint az elárúsítók anyagi érdekeit. Az igazság elve azonban megkívánja, hogy amikor önhibájukon kívül kínos és kellemetlen helyzetbe jutnak egyes társadalmi osztályok, akkor azoknak védelmére keljünk.

Már több ízben emelték panaszt az aradi kereskedők miatt, hogy a városi cukorközpont rendkívül sérelmesen osztja ki közöttük a cukrot. Azt hangoztatták, hogy ők képtelenek akár egy fillér hasznot is szerzni a cukor eladásából és csak azért kénytelenek a cukor elárúsításával foglalkozni, mert másképpen nem kaphatják meg a többi hatósági cikkek eladási jogát. Hetekkel ezelőtt figyelmeztettek arra, hogy lesznek kereskedők, akik a maximális áron felül fogják eladni a cukrot, nem azért, hogy hasznot szerezzenek, hanem mert másképpen csak ráfizetéssel tudják árusítani ezt a fontos élelmicikket. Arad városi rendőri büntető bírósága tegnap 12 napi elzárásra és 300 koronára ítelt egy kereskedőt, aki áldozata ennek a cukorelárúsítási rendszernek. A kiskereskedőknek az volt a büne, hogy csomagoló papírral együtt adta el a cukrot és ezért hat dekával kevesebbet szolgáltatott ki, mint amennyit a vevő kért; ugyanis a csomagoló papírt hat dekát nyomott.

Hiába védekezett a kereskedő azzal, hogy Arad városi cukorközpontja színtén csomagoló papírral együtt adja el a kereskedőknek a cukrot, hiába mutatta be Exterde Kálmán bárónak, a közéletelmzési hivatal vezetőjének, az aradi lapokban közzétett hirdetményét, amely szerint a kereskedők szintén jogosultak csomagoló papírral együtt és nem tisztán árusítani a cukrot, a rendőrbíró mégis meghozta ezt a drákói ítéletet. A kereskedőknek előttem tett záradékai szerint a cukor nekik métermé,

zsánként 153 koronába, kilogrammonként tehát 1 korona 53 fillérbe van, ők azonban a maximális árban, vagyis kilogrammonként 1 korona 50 fillérért árusíthatják, ha csomagoló papír nélkül szabad csak a cukrot adniok. A helyzet tehát az, hogy a városi közlelmzési hivatal vezetője felhatalmazást adott a kereskedőknek bizonyos kereskedelmi szokás gyakorlására, azonban ha ők ezzel a felhatalmazással élnek és e szerint cselekszenek, akkor a rendőrbizóság elzárásra ítéli őket, mert a rendőrbizóság és a közlelmzési hivatal működése között nincs meg az a kontaktus, amely az ilyen fontos kérdéseknél kívánatos volna. Az igazság érdekében kellett ezt a jelenséget azóvá tenni, mert hiszen nem érdeke sem a polgárságnak, sem a város hatóságának, hogy amikor a kereskedőktől különböző címeken négy-szeres adózást kívánnak meg, akkor elzárással büntessék olyan cselekedetért, amelynek elkövetésére egyik hatóságtól felhatalmazásuk van. Szükséges, hogy a városházán ezt a kérdést a legsürgősebben rendezzék, mert maholnap alig lesz Aradon kereskedő, akit cukorelárusítás miatt meg ne büntetnének.

Egy szakember.

Beleszólás

egy élet-halál harcba.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Kaptuk a következő levelet:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Engedje meg, hogy lapjának mai számában megjelent „Két asszony élet-halál harca” című cikkéhez én is hozzászóljak s annak a tépelődő nőnek a leveleire becses lapjában válaszoljak;

Asszonyom! Elismerem, hogy egy kissé nem mindennapos az ön esete, de ha jobban a mélyére nézünk a levelének, a tárgya nagyon is mindennapi, nagyon is megszokott. Jóllehet, megindítóan érdekesen ecsetelte sorában a helyzetét, az illúzió rózsaszínű csipkefátyolába takargatta szürke bukását, ön mégis csak egy kötelességéről megfedekezett anya, egy könnyelmű asszony, akin a női önértet, az uriaszony büszkesége is csak külső, ideig-óráig tartó máz volt.

Mert kérdezem, hol maradt az az önértetes büszkeség, amely nem engedte elfogadni az ösmerős háziasszony készségesen nyújtott jobbát, hol maradt ez, ismétlem hol maradt ez akkor, amikor az ösmeretlen férfi karját elfogadta, amikor az idegen ember kezéből jóízűen falatozott? Nem tudott ellentállani a jószágos arcnak, az anyagi tekintetnek, amely valószínűleg vérző szívéig hatott. Boesánat asszonyom, de ön amilyen maivnak tünteti fel magát, éppen olyan esztelen is, ha nem ismerte már akkor fel a szelidség képébe, az anyagi jószág köntösébe öltözött zizegő kigyót, aki önnek is bőven adta a kölcsönt, busás kamat biztos reményében.

És most, amikor már kitudja merre vitorlázik ökelme az élet tengerén, most azt kérde asszonyom, hogy mit tegyen: vissza adja-e feleségének, gyermekének, vagy tartsa meg magának őt? No hát ezen a kérdésen igazán felesleges tépelődni, csak hallgasson a józan eszére, az bizonyára már meg is sugta azt az igaz választ, hogy ő, aki megtudott feledkezni az otthon érette aggódó feleségéről, az őt haza váró kicsinyéről, az az ön szép szeméire, a marospartid idillre csak addig fog gondolni, amíg utjában el nem éri a kanyargós azóke Tiszát, a méltóságosan hömpölygő Dunát, a zugó Dnyesztart, mert ezek partjain is megfogja találni a kétségbeesett szép asszonyt.

s akkor ott elfütyüli önről is azt a nótát: Várhatsz babám elvárhatsz...

Ismétlem, meghatóan érdekes a levele, talán sajnálni is fogják sokan, de én nem, az én szívem minden résztvevő meleg érzése azé a hü feleségé, aki minden este a magáéba kulesolja kicsi fiacskája parányi kezeckéjét és bizó reménnyel imádkozik a távolban lévő szerető férj életéért, az édes apa hazatértéért.

De sajnálom azt a szegény hősi halottat is, a ki talán felesége nevével ajkán lehelte ki szenvedő lelkét, sajnálom, hogy ily hamar eltávolodott az emlékétől az is, aki a legközelebb állt hozzá. Övéké a részvétem, ezeké a könnyem; sajnálom ezt is, sajnálom azt is, csak önt asszonyom nem tudom sajnálni.

Egy, aki az eszével gondolkodik s a szívével érez.

Két milliót veszítettek egy napon a marhadzérék.

Arzuhanás a huspiaccon.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapesten a központi vásársarnokban — ötkilós vételnél — ma hét koronájával adták a borjuhust, ám a mészárosok az ötvenszázalékos, a háboru kitörése óta még nem tapasztalt, joggal szenzációsnak mondható áresésben nem részesítették szegény vevőiket. Ma is a legdrágább áron mérték a borjuhust és elköveték a legminősíthetlenebb uzsorát, amikor két és félszeres összeget hajtottak be az áresést nem ismerő vásárlóikon.

(Esőhlány és husarak.)

Három hete még több mint kétszer annyiba került a borjuhus kilója, — élsúlyban — mint most. Hozzá nem értő számára rejtelem, hogy honnan ez a roppant áresés, ám a kérdés magyarázata végtelenül egyszerű. A legkiválóbb szakemberek egyike, maga is a legnagyobb kereskedők közül való, a következőkben adta magyarázatát a sajtószertű jelenségnek:

— Országos és többhónapos panasz, hogy nem volt és nincs eső. Ez okozza a hus és főként a borjuhus árának rohamos zahanását. Nem volt eső, ennél fogva nincs, vagy nagyon kevés a takarmány, nem tudják az állatokat etetni, a borjakat nevelni, hizlalni. A gazdák és az állattenyésztők számításába vették a hus várható igen nagy árt és ehhez képest a lehető legnagyobbra növelték a vágóborju állományukat. Ez a főösszámú állat csak még jobban növeli a takarmányhiány hatását és a gazdák, meg a tenyésztők nem tehetnek okosabbat, minthogy sietve piacra hozzák a borjak ezreit. A közönség fogyasztóképessége — már ami a rémes husárakat illeti — igen korlátozott, tehát a felhajtás nagyságához képest a kereslet fölötté mérsékelt és ez újabb ok, hogy a borjuhus ára még lejjebb szálljon.

— De még ez sem minden. Ez időtájt szünetel a katonai és a polgári konzervgyárak munkája egyaránt, tehát hiányzik a legnagyobb, legpénzesebb fogyasztó. Minden természetes ok közrejátszik tehát abban, hogy a hus ára mélyesen leszálljon, ami viszont kellene, hogy lehetővé tegye a közönség nagyobb arányú husfogyasztását.

(Marhadzérék gyásznapját.)

A borjuhus árhanatlása természet szerint percig sem maradhatott kellő hatás nélkül a marhahus árára és ma már legelőjebb tizenegy koronát kérhetnek volna kilójáért. Ezzel szemben ma is tizenhat koronájával árusították a marhahust, a vesepecsenyét pedig husz koronáért. Vidéki városokban, ahol nem burjánzhat föl a pestihez hasonló uzsora, nyolc korona a vesepecsenye.

Kérdést intéztünk a budapesti marhavásár egyik jelentős tagjához, aki ma, kedden is negyvenöt darab marhát vágatott s aki ezekben adta meg becsületes, nagy érdekességű felvilágosításait:

— A marhavásáron óriási veszteségek vannak. A legutóbbi vásár napján mástól, de talán két milliót veszítettek a marhakereske-

dők. A holnap sorra kerülő vásártól pedig reszketnek, mert valószínű, hogy hatalmas deroute lesz a marhaárakban. Az utolsó két hétben nem irigylésreméltó helyzet hadsereg-szállítónak lenni, már ami a marhakereskedőket illeti.

— A magyarázat? Először a takarmányhiány, mely lehetetlenné teszi az állatok tartását, hizlalását. Másodszor pedig a tulhajtott spekuláció. Tíz- és tizezrével vették a kereskedők előre a marhákat, azzal a szándékkal, hogy istállóban tartják és megfelelő áralakulás idején piacra hozzák. Most azután a szárazság korán idekergeti a marhacsordákat és — nincs vevő. Ha a mészárosok olcsón árusítanák a húst, ha a hatóságok és az újságok közhírré tennék ezt az új alakulást, legalább elfogyna a felhajtott rengeteg marha, míg a mai helyzetben azzal külön is károsodnak a marhakereskedők, hogy itt, Budapesten kell élelmezniök el nem adott állataikat, természetesen roppant drága takarmánnyal.

— A budapesti vágóhid szabályzata ugyanis kimondja, hogy a vágóhid területére hozott állatokat többé elszállítani nem lehet, itt kell maradniok és levágásra kerülniök Budapesten. Mindössze azt engedi meg a szabályzat, hogy az el nem adott marhákat a vágóhid istállóiban elhelyezzék és etessék. A pesti spekulánsok most rengeteget fognak veszíteni, de előrelátható, hogy ennek a helyzetnek is meglesz a káros visszahatása: egyáltalában nem lesz majd felhajtás.

VAROS ES MEGYE.

Rendkívüli városi közgyűlés. A város közönségének fával való ellátásának biztosítása érdekében — mint az Aradi Közlöny jelentette — az aradi fakereskedők beadvánnyal fordultak a város tanácsához, amelyben kérték, hogy a város fát szerezzen be és ezt nekik adja ki a közönségnek való eladás végett. Lőcs Rezső h. polgármester gazdasági tanácsnok a mai napon táviratot intézett az összes környékbeli fatermelőkhez, amelyben felkérte őket, hogy ajánlatokat adjanak be a városnak arra vonatkozólag, mennyi és milyen minőségű fát, milyen árban szállíthatnak a város közönségének. A beérkező ajánlatokkal a hétfői gazdasági szék fog foglalkozni, ugyanezen a jövő hétre pedig főleg emiatt rendkívüli közgyűlést hívnak egybe. A rendkívüli közgyűlés ezenkívül foglalkozni fog még Győr városnak a miniszterelnökhöz intézett feliratával és Mülek Lajos dr. törvényhatósági bizottsági tag beadványával. Mind a kettő azt javasolja, hogy a kormány engedje meg a közönségnek a gabonaszükségletének egész évre egyszerre való beszerzését.

Jegyezzünk hadikölcsönt, mert ezzel hazafias kötelességét teljesítünk és főlős pénzünket jó kamatozással, feltétlen biztonsággal elhelyezhetjük.

A Sulkovszky hercegi erdők kitermelése.

Az iparvasutak sürgős üzembe helyezése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Megemlékeztünk már arról, hogy a Sulkovszky hercegi uradalom iparvasutjait az új tulajdonos, a Kender- és Lenipar R. T. felszaggatta, mert meg akarta akadályozni, hogy azok a fakereskedők, akik több ezer hold erdő kitermelésére szerződést kötöttek, le tudják tartolni az erdőt. Ennek következtében az erdőirtás megakadt; ezért az erdő kitermelésére szerződő fakereskedők a vasuti és hajózási főfelügyelőséghez fordultak panasszal és a főfelügyelőség által összeállított bizottság már befejezte szemléjét. — A bizottság tagjai a következők voltak: Hohnheiser Aladár hajózási és vasuti felügyelő, Ziegler István dr. a kender- és lenipari részvénytársaság képviselője, Krausz Gyula dr. ügyvéd, Dubszky Alfréd Ottó műszaki tótanácsos, Tauszig Árpád máv. főmérnök és Zerkovitz Rezső vasutigazgató, mint bírói szakértő.

Ez a bizottság több napon át bejárta a vitás erdőterületeket és megállapította, hogy Králitz Lajos dr., a hercegi uradalom volt jószágigazgatója és jogtanácsosa nem adta tudtul a Kender- és Lenipari Részvénytársaságnak, amikor a birtok eladása

meg történt, hogy az erdők egy részének kitermelésére már olyan szerződést kötött az uradalom több fakereskedővel, hogy az iparvasut peázsjoga a kereskedőknek biztosított. A jogtanácsos azt sem közölte az új tulajdonossal, hogy a Mairovitz-cég szintén lekötötte a Sulkovszky-erdők egy részét. Miután a bizottság meggyőződött róla, hogy a fakereskedők szerződése megkérdőjelezhetetlen és a mulasztás az uradalmat illeti, **elrendelte az iparvasutak azonnal való helyreállítását és üzembe helyezését, ami már meg is történt.** Ezenkívül utasította a feleket, hogy e hó 25-ig okvetlen kössenek egyezséget, mert különben dönteni fog a sok százezer koronányi összeget felölölő vitás ügyben. Értesülésünk szerint a felek nem engedik döntésig az ügyet és elkerülik a pert, ami kívánatos is volna, mert hiszen most elsőrendű fontosságú az, hogy minden arra való erdőterület kitermeltesék.

Aradi újságírók üdvözléte az újságíró miniszterekhez.

Fábry Sándor dr. üdvözlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Újságírók Egyesülete Fábry Sándor dr. elnök távollétében, Faragó Rezső alelnök vezetésével választmányi ülést tartott amelyen több, az újságírók szociális érdekeit közölről érintő ügyet intéztek el. A választmányi indítványára elhatározta, hogy Váczsonyi Vilmoshoz abból az alkalomból, hogy a király igazságügyminiszterre nevezte ki, üdvözlő táviratot küldjenek. A távirat szövege, mit Váczsonyihoz intéznek az aradi újságírók, a következő:

„Az Aradi Újságírók Egyesülete nagy örömmel üdvözlö Nagyságodat az új magyar kormány igazságügyminiszteri székében. Miniszter Urnak a Budapesti Újságírók Egyesületében tett ama kijelentése, hogy a sajtó munkásaival érzett szoros közösséget továbbra is fenn kívánja tartani, megtisztelő büszkeséggel tölt el bennünket, akik Nagyméltóságod ragyogó elméjü és tiszta tollu publicisztikai munkásságát esodálattal kísértük és demokratikus törekvéseinek lelkes hívei voltunk. Megnyugvást keltett bennünk Miniszter Ur ama ígérete, hogy visszaakarja adni a magyar sajtónak, elkövetett szabadságát.

Igérjük, hogy Miniszter Ur demokratikus munkájában kitartó és hűséges segítő társakra fog találni az aradi újságírókban. Faragó Rezső alelnök, Lippai Dezső titkár.

Ugyancsak egyhangulag fogadta el a választmány azt, hogy az újságírók egyesülete Grätz Gusztáv pénzügyminisztert és Grecsák Károly igazságügyi államtitkárt távirati üdvözlőjükkel keressék fel kinevezésük alkalmával. Grätz Gusztávhoz intézett távirat szövege a következő:

Nagyméltóságú Grätz Gusztáv pénzügyminiszter Urnak

Budapest.

Az Aradi Újságírók Egyesülete, mint a sajtó volt érdemes munkását, igaz nagyrabecsüléssel köszönti Nagyméltóságodat az új kormány pénzügyminiszteri székében és hazánk

közgazdasági fellendítésére irányuló munkásságához szerencsét kíván.

Grecsák Károly államtitkárhoz, ugyancsak az alelnök és titkár aláírásával, az alábbi szövegű táviratot küldték:

Méltóságos Grecsák Károly igazságügyi államtitkár urnak

Budapest.

Az Aradi Újságírók Egyesülete örömmel üdvözlö Méltóságodat az igazságügyi államtitkári székben és ama szoros kapcsolatnál fogva, amely Méltóságodat a sajtóval összeköti, bizalommal tekint jövő munkássága elé.

Volt végül egy másik igen érdekes mozanata a mai választmányi ülésnek. Faragó Rezső alelnök meleg szavakban emlékezett meg arról a szép és méltán megérdemelt magas kitüntetésről, amely Fábry Sándor drt, az Aradi Újságírók Egyesületének kitünő elnökét érte abból az alkalomból, hogy a király a másodosztályu polgári hadiérdemkeresztet adományozta részére. A választmány osztatlan és lelkes helyesléssel találkozott az az indítvány, hogy az egyesület népszerű elnökét eme újabb magas kitüntetése alkalmával küldöttéleg keressék fel, hogy az aradi újságírói kar nevében szeretetüket és ragaszkodásukat tolmácsolják Fábry Sándornak.

TORVÉNYKEZÉS.

Aradmegyeiek kiszöktetése Amerikába.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mócz Pál és Ancoza Kozma livazényi emberek 1913 őszétől 1913 tavaszáig azzal foglalkoztak, hogy aradmegyei embereket Amerikába szöktettek ki, persze pénzért. Jó háborúelőtti történet ez, akkor még lehetett kiszökni Amerikába — Konstancán át.

Tehát kivándorlásra csábították az oláhokat; összeszedték, akik kiakartak menni, Petrozsényban összegyűjtötték, odaváló emberekkel a határszéli havasokon keresztül Romániába átszöktették s ott Konstancában hajóra rakták őket. Segédkeztek nekik Szemea Dát, Pripics Rusa vulkáni emberek és Száv Demján, akik 30—60 koronát kaptak a havasokon keresztüllopott emberekért. Az aradi törvény

szék fogházra és pénzbüntetésre ítélte őket kivándorlásra való csábításért.

A nagyváradi ítélőtábla Harmathy Károly kuriai bíró elnöklésével tegnap tárgyalta ezt a felebbezett ügyet. Baróthy Pál főügyész helyettes a vádat fentartotta. A tábla az elsőbíróság ítéletét helyben hagyta.

§ A négy lábú koronatanu. Bécsből jelentik: Tavaly augusztusban egy aiséusztriai kormárosné vaskasszáját feltörték és elrabolták 2500 korona készpénzét. A st.-pölteni rendőrség minden keresése hiábavaló volt, amíg a Blanka nevű rendőrkutya nem vette át a nyomozást: Ez megszagolta a betörő ujjának nyomait az ablakon, melyen át behatolt a lakásba és a következő pillanatban már száguldott Zameckrig József gyalogos katona lakására. Ott megállott az ágy előtt és ugatni kezdett, majd megfordult és egy másik házba nyargalt, ahol a katona éppen tartózkodott és fenyegető morgással megállott előtte. A katona tegnap állott a bécsi hadosztálybíró előtt és körme szakadtáig tagadott. Nem volt más bizonyíték ellene, mint a rendőrkutya és rovott előélete. Miután a négy lábú koronatanunak viszont számos előkelő erkölcsi tanúja volt, akik mind azt bizonyították, hogy Blanka sohasem téved, a bíróság elítélte Zameckriget öt évi súlyos börtönre. A tárgyaláson jelen volt a rendőrkutya is és az ítéletet a legnagyobb nyugalommal vette tudomásul.

Nem lesz babkávó.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A háztartásokban, különösen ahol gyermekek vannak, egyik legszükségesebb élelmicikk a kávé, amely sok másféle tápezert pótol.

Mivel a világháború miatt a kávébehozálat — legfeljebb csak a semleges államokon át lehetséges, a kávé készlet nagyon fogytán van. Ez a körülmény okozta a kávéfogyasztás megszorítását. De ugyilátszik, az eddigi intézkedések nem elegendők a teljes kávéhiány bekövetkezésének elkerülésére.

A Kávéközpont tegnap értesítette a város élelmezési ügyosztályát, hogy a babkávó, vagyis a szemes kávé kiszolgáltatását teljesen beszünteti.

Akinek készlete van, június 20-ig vagyis már tegnap, a készletet be kell jelenteni s azt a kávéközpont lefoglalja.

A közönség tehát nem kap több szemes, babkávót, hanem egynegyed részben kávéval kevert kávépótlékot adnak ki a családtagok arányában.

A kiszolgáltatandó mennyiségre nézve még nem nyilatkozik a Kávéközpont, de kijelenti, hogy erre nézve július hó 10-ig értesíti az élelmezési ügyosztályt.

A Kávéközpont arról is intézkedik, hogy pl. a kávéházak, kávémérések stb. jelenlegi készletüket is csak akként használhatják, hogy a kiszolgáltatandó kávéban csak egy negyed-rész arányában lehet kávé, a többi háromnegyed rész pedig csak pótkávé legyen.

TANÜGY.

(—) **Jutalomdíj-kiosztás.** Löffler Jakab, városunk kitünő polgára 1909-ben a közgazdasági irányu nevelés támogatására az Arad városi Felső Kereskedelmi Iskolában 10.000 koronás alapítványt tett, amelynek évi kamatjából két jeles tanuló egyenként 200 koronával lesz jutalmazandó. A felügyelő-bizottság legutóbbi ülésében a díjakat a tanártestület javaslatára Karásonyi József felső osztályu és Barna Tibor középső osztályu tanulóknak ítélte oda. A Marschall Lajos-féle 100 koronás jutalomdíjat Kosminsky Jenő jelesen éretti tanuló kapta.

Nagy kaliberű ágyuk működése az orosz fronton.

Budapest, június 21. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

A galicia-wolhyniai arcvonal egyes szakaszain az ellenség tüzéségi tevékenysége nagy kaliberű ágyuk közreműködésével láthatóan növekedett. A repülőtevékenység is élénkebb volt itt.

Olasz harctér:

A Hétközség fensikján a tegnapi nap nyugodtabban telt el. Az itteni harcok eredménye június 10-ike óta foglyokban 16 tiszt és 650 főnyi legénység, továbbá hét géppuska. A Colbricon területén sikeres kézigránáti harcok. A lagazusi-állás előterében rohamosztagaink megakadályozták az ellenséget abban, hogy egy robbantási tölcserért megszálljon. A Karszt fensikon meghiusítottunk kisebb ellenséges vállalkozásokat.

Délkeleti hadszíntér:

Helyenkint bandákkal harcoltunk. **A vezérkar főnöke.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Elfoglalt francia állások.

Berlin, június 21. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

Flandriában és Artoisban kedvezőbb látási viszonyok folytán a tüzéségi harc széles arcvonalon csak este volt élénk, helyenkint a sötétség beállta után is tartott. A tengerpart közelében egy éjjeli rajtaütés, alkalomával számos angol foglyot szállítottunk be. Hoogenál Yperntől keletre, tegnap és ma reggel visszavertünk erős angol felderítő előretöréseket. Vermellesnél és Loosnál is meghiusultak az ellenség vállalkozásai.

A német trónörökös hadcsoportja:

Vauxaillonnál, Soissonsól északra tegnap rövid erős aknavető előkészítés után a rajnavidekiekből, hannoveriakból és braunschweigiakból álló néhány ezredünk századai 1500 méter szélességben **rohammal elfoglalták a franciák állásait.** Az ellenséges vonalakba betörésünk, amelyet bevált rohamcsapatok, tüzésünk és repülőink jól támogattak, az ellenséget teljesen meglepte. Néhány rohamcsapatunk az összekötő utakon át egészen a tartalékokig nyomult előre és ott foglyokat ejtett. Az ellenség véres veszteségei súlyosak, több mint 116 foglyot és 16 géppuskát szállítottunk be, néhány aknavetőt felrobbantottunk. Az elfoglalt árkokban a nap folyamán visszavertük a franciák heves ellen-támadásait. Az ellenség Hurtebise mától északnyugatra erős előkészítő tüzelést kezdett. A támadás megsemmisítő tüzelésünk folytán elmaradt. A Suippes keleti partján este igen élénk volt a tevékenység. A keleti Cham-

pagneban és az Argonneok nyugati szélén rohamcsapatok a franciák vonalaiból több foglyot hoztak magukkal.

• *Albrecht württembergi herceg vezértábornagy hadcsoportja:*

Nem volt lényeges esemény.

Keleti harctér:

Lucknál, a Zlota-Lipa mentén, a Narajowkánál és a Dnyestertől délre az orosz tüzéségi tevékenysége és ennek megfelelően a miénk is élénkebb volt, mint az utóbbi időben. Több helyen elűztünk orosz portyázó osztagokat.

Macedóniai harctér:

A Struma lapályon bolgár őrsökök angol gyalogos és lovas századokkal vívott ütközetei az ellenség visszavonulásával végződtek. **Ludendorff,** első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

H I R E K.

Szibériai elszakad Oroszországtól.

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

Jassy. A román kamara nem hagyta jóvá az Angliával kötött hadügyi egyezményt.

Stockholm. A Bolsevik párt monstre gyűlésén heves jelenetek voltak. A szónokok azt követelték, hogy a katonák ne a német katonák ellen fordítsák bajonettjeiket, hanem a kapitalisták és a kormány ellen.

Rotterdam. A Reuter-ügynökség jelenti Pétervárról: Tomszkban a független szibériai bizottság legközelebb proklamálni fogja Szibéria függetlenségét. A bizottság megtiltotta az élelmiszerek kivitelét Oroszországba. E határozat ellen a kormány és a katonák és munkások tanácsa tiltakozott.

Bern. A francia kamarában a hadügyminiszter kijelentette, hogy Sarraill hadseregének 45.000 emberét föl-váltják.

— **Hollán Sándor kitüntetés.** A király a hivatalos lap híradása szerint kisleődi Hollán Sándor dr. miniszteri tanácsosnak, államvasuti igazgatónak a közszolgálat terén szerzett érdemei elismerésül a Szent István-rend kiskeresztjét adományozta. Ez a kitüntetés hosszú évek csöndes, de acélos energiával folytatott nagy munkájának elismerése. Hollán még a Hieronymi Károly minisztersége óta vezeti a kereskedelmi minisztérium elnöki osztályát s az a hallatlan munkabírás, amelylyel a kereskedelmi kormány a háború elképzelhetetlen nehézségei között is el bírta végezni súlyos feladatait, jelentékeny részben Hollán nagy képességeitől és kemény kezétől kapta az erőt. Kitüntetés hírére mindenfelé bizonyára megelégedéssel veszik tudomásul.

— **Egy olasz vár bombázása a tengerrel.** Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség jelenti: Május 30-án tengeraltjáróink 40 lövést adtak le Benghasi olasz várra, mely az észak-afrikai tengerparton fekszik. Az ágyulövések elsősorban a kikötőműveket és a szikratáviró állomást érték eredményesen. Hosszabb idővel a bombázás után nagy tűz keletkezett a városban. — Tengerészeti vezérkar főnöke.

— **Tüntetések a Reichsrath előtt.** Bécsből jelentik: A Reichsrath előtt ma délelőtt több száz asszony tüntetett. A tüntetést a rendőrség oszlatta föl. Az asszonyok ezt kiáltották: „Ne új minisztereket, hanem kenyeret adjanak nekünk!”

— **Olaszok inzultáltak a görög királyt.** Bernből jelentik: Berner Tagblatt jelenti: Luganóban hat olaszt letartóztattak a Konstantin király elleni inzultusért.

— **Kitüntetések.** A hadseregparancsnokság az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismerésül **Pozsér Ernő, Baszeli Sándor** népfelkelőknek, **Menczer Sándor** zászlósnak és **Szenteczki János** őrzetűnek, valamennyien a 2. honvédegyalogezredben a 2. osztályú vitézségi érdmet adományozta.

— **Ujjfajta osztrák bevándorlás.** Egyik pozsonyi lapban olvasható a szerkesztőségnek beküldött eme panaszos levél: „Mélyen tisztelt szerkesztő ur! Pozsonyi tisztviselő vagyok, aki vendéglőben kosztol. Tegnapelőtt, hétfőn déli háromnegyed egy órakor a Carlton étterembe mentem ebédelni. A fröccsöt meghozták, levest is kaptam, hussal azonban már nem tudtak szolgálni. Az étlapon ki volt minden huzva. Miután egy leves még hadiebednek is túl gyenge, elmentem villamoson Schmidt Hanslihoz — egy negyed kettő volt ekkor — de, amikor beléptem ebbe a különben igen kedves és jó konyhájú helyiségbe, a pincérleányok azzal fogadtak, hogy nincs már semmi, egy falat ételt sem tudnak adni. Ouanan átszaladtam a Széplak-utcára Pallan bácsihoz, ahol sziveségből kisütöttek nekem egy falat húst és ez volt az ebédem. Mély tisztelettel kérdem szerkesztő urtól, vajjon nem kellene-e most már azon gondolkozni, hogy az Ausztriából nap-nap után száz, sőt ezer számra étkezni idejárók dolga rendeztessék? Elvégre is nekem és nekünk, itt élő, itt dolgozó pozsonyiaknak csak jogunk van ahhoz, hogy déli egy órakor meleg ételhez jussunk? Hogy jövünk mi ahhoz, hogy a gyomorkéjuzató idegenek — akik ráérnek már tizenegy órakor beülni az éttermekbe, össze egyenek mindent boldogan megfizetve a legkisebb adagokért s legmagasabb árakat is — az a szerencsétlen pozsonyi pedig, aki nem vezethet otthon háztartást, a napi robotja után kénytelen egyik vendéglőből a másikba rohanni, amíg egy tál ételhez juthat. Ezek a kiéhezett bécsiek rárohannak minden ehető félére és amikor fizetnek, boldogságtól mosolygó ábrázattal jelentik ki, hogy jaj de olcsó! Ezért kerül ma Pozsonyban már tizenhat koronába egy kiló hús, ezért van itt olyan hallatlan drágaság, amit sehol a világon nem tűrnének és nem tudnának elviselni a becsületes munkából élő emberek. Soraim közlését kérve, maradtam Szerkesztő ur mély tisztelője — egy Híradó-barát.

— **Baleset az utcán.** Ma délelőtt a Minorita-palota Weitzer János-utcai kapuja előtt az egyik tüzelő portáléja felett levő redőnyváz leszakadt és a nagy vasdarab az éppen arra haladó **Dudás Teréz** aradi varrónő fejére esett és súlyosan megsebesítette. A rendőrség megállapította, hogy a vész egészen vékony, elhasznált spárgával volt megerősítve, tehát a súlyos baleset gondatlanságból keletkezett. Hogy kit terhel érte a felelősség, még nem állapították meg.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Olaszországban tüntetnek a háboru mellett.

Zürich. Milanói jelentés szerint ott e héten nagy tüntetés volt a háboru mellett. A szociálisták és munkások ellentüntetést rendeztek.

Lugano. Ma kezdődött meg az olasz képviselőház ülése. Óriás izgalommal néznek a tárgyalások elé, mert fontos bel- és külügyi kérdések vannak napirenden.

Mága. Londonból jelentik: Az admirális az ellenséges tengeralattjárók elsüllyesztésére kitűzött díjat megkettőzte.

— **Doktorrá avatás.** A budapesti orvostudományi egyetemen szép ünnepély keretében avatták az orvostudományok doktorává *Dragán Sándor* dr. kitüntetéssel képesített orvostudort, *Dragán Sándor* marosvásári g. kel. tanító fiát.

— **Egyházi zene a vártemplomban.** Holnap délután hat órakor a katonazene *Zellner Sándor* karmester vezetésével a következő darabokat játssza: 1. Henselt Ave Maria, 2. Kamzák, kérés imádság, 3. Haydn Mikály, Szent vagy uram.

— **Rójuk le hálánkat a rokkant hősök iránt.** Váltunk plakettet, szegél a Vasvitezre. Használjuk fel a postai befizetőlapot. Plaketteiket megváltották: *Mágyor Sándorné* 10, *Majeresik Józsefné* 10, *Maros-evezős-egylet* 10, *Mencer Márton é. n.* 10, *Medvegy Mátyás*, *Mocek Rudolf* 10, *Marta magy.* Autom. gyár R. T. 100, *Messer Testvérek* 10, *Dr. Monay Ferenc* 20, *Minorita Rendház* 100, *Mericskay Sándor é. n.* 20, *Nagy Kálmán* 20, *Nagy Sándor dr.* 20, *Nemes Zsigmond dr.* 10, *Nachtnébel Odön* 10, *Nyáry Testvérek*, *Nemes Géza* 10, *Neuman Testvérek* 200, *Neuman Adolf br.* 20, *Nádor Tódor é. n.* 20, *Nagy Imre* 10, *Népfelkelési-osztály*, I. 20, II. 20, *Nánássy László* 10, *Neuman Dániel br.* 20, *Nagy Adolf* 10, *Nattland Bernát* 150, *Oravetz Miklós* 35, *Orth. Izr.* Hitközség 10, *Polónyi Jenő dr.* 10, *Poreán Lajos* 20, *Polgári takarékpártár* 150, *Páll Miklós* 10, *Priegl István dr.* 20, *Piller István* 10, *Posgaya Lajos dr.* 11, *Posgaya István dr.* 11, *Polgár István* 10, *Pap L. János* 30, *Palla Sándor*, *Petrányi János*, *Paretz György*, *Ceyde Pommer-scheim János*, *Pollák Lajos*, *Purgiy Emil*, *Pick Adolf* 10, *Pick Ernő é. n.* 20, *Pollák Lajosné*, *Annuska*, *Jóska*, 10 koronával.

— **Névváltoztatás.** Kiskoru Löwy István szegedi születésű aradi lakos családi nevének „Lövész” névre.

Kiskoru Braun Ármán hatvani születésű aradi lakos családi nevének „Beregi” névre kért átváltoztatását, beküldött miniszter megengette.

— **Új fűrdővonalat bevezetés Menyházára.** A borossebes—menyházai vonalon a rendszeren közlekedő vonatokon kívül a fűrdőidényben, július hó 1-től augusztus hó 31-ig az Aradról délután 12 óra 48 perckor induló vonathoz való csatlakozással; Menyháza fűrdőre este 6 óra érkezéssel és Menyháza-fűrdő állomásról reggel 5 óra indulással, az Aradra délelőtt 10 órakor érkező vonathoz való csatlakozással két vonat fog naponta közlekedni. Az eddigi vonatközlekedés, indulás Aradról reggel 5 óra 40 perckor érkezik Menyházára, délelőtt 10 óra 15 perckor, vissza indul Menyházáról délután 4 óra 04 perckor érkezik Aradra este 7 óra 38 perckor — megmarad.

Rotterdam. A Daily News jelenti Athénből: Patria és Palma görög helységeken zavargás tört ki.

Mága. A Times jelenti Pétervárról: Kerenski hadügyminiszter erélyes napiparancsot adott ki a német különbéke ellen.

Genf. A Petit Journal jelenti Pétervárról: Eddig ismeretlen okból az orosz csapatokat a román hadseregből kivonták. A román hadsereget újból külön állítják fel.

— **Talált pénz.** Egy előkelő uriember ma nagyobb összegű pénzt talált a Karolina-utcában. Elhajtatta a rendőrségre, ahol igazolt tulajdonosa átveheti.

— **Neptun-fürdő megnyit.** Délelőtt hölgyek, fél 12-től férfiak részére. Tengeri hullámverés, nap, lég és homok fürdő. Uszómester Lux Antal.

— **Apateleki malom égése** alkalmával önfeláldozó segítséggel tüntették ki magukat az aradi cserkész fiúk, kik egytől-egyig a legbátrabban, viselkedtek a tűz lokalizálásánál és mentésnél, amiért hálás köszönettel vagyok, valamint mindazoknak, kik a nagy égésnél segítségemre voltak. *Farkas Pál* molnár, *Apatelek*.

— **Tejrazzia.** Tegnap reggel a rendőrség újabb tejrazziát tartott Aradon. A hegyaljai motoros állomásnál és a vámnál *Nyáry László* rendőrtiszt és *Bernárd Ernő dr.* vegyész megvizsgálták az Aradra behozott tejet és kétszáz liter tejből mintegy 20 litert kellett kiönteni.

— **Orfeum a Központban.** Várday Ferike és *Baumann Károly* naponta telt házak előtt énekelnek. Ma *Miklóssy Tusi* első fellépte, továbbá új bohózat.

— **Köszönetnyilvánítás.** *Ernst Mayer* Wien néh. *Back Adolf* ravatalára szánt koszorú megváltás fejében 50 koronát adományozott az aradi izr. népkonyhának, mely adományért hálás köszönetet mond a népkonyha vezetősege.

— **Megnyit a Neptun-fürdő.** Forró kánikulai napon nyit meg ma a Neptun-fürdő. Még egyelőre csak a kosár fürdő készült el, de a napokban rendben lesz a mély uszoda is. A kosár fürdőt délelőtt a hölgyek, délután az urak vehetik igénybe. A mai megnyitón napon már nagy élénkség uralkodott a Neptun helyiségekben és *Zuber Andor* igazgató agilitása és találékonysága minden bizonnyal meg fogja találni a módját, hogy a szokatlanul melegnek ígérkező nyáron át kellemes találkozó helye legyen Arad közönségének a Neptun. Az uszás tanítása *Lux Antal* kezében van.

— **Könyv- és zenemű újdonságok Kerpelnél.**

A KIADÓHIVATAL IZENETE. A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentsék be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokott. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

— **Meghiúsult kormányrekonstrukció.** *Clam-Martinic* gróf kísérlete a kabinetalakításra végleg meghiúsult. A lengyelek hiúsították meg, akik hosszabb tárgyalás után kijelentették, hogy csak akkor támogatják, ha a csehek és a többi szláv pártok helyet kapnak a kabinetben. Miután a csehek magatartásának megváltozása nem várható, *Clam-Martinic* a királynak ma bejelentette az egész kabinet lemondását és kérte, hogy másat bízson meg a kormányalakítással.

IRODALOM ES MŰVESZET.

* **Megérkezett a bécsi opera-társulat.** Ma este a gyorsvonattal Aradra érkezett az a kiváló művésztársaság, melyet a bécsi udvari opera intendatúrája indított utnak, hogy keresse fel a frontot s ott gondoskodjék a pihenő csapatok művészi szórakoztatásáról. Aradon kívül még csak *Temesvárott* fog rövidebb vendéggjátéka megállani a művészesoport, a melynek tagjai, mint már jelentettük: *Rédl Pál* karmester, *Arnold*, *Brewer*, *Rittmann*, *Haydter* és *Rathner* urak, továbbá *Peterka* és *Michacsek* kisasszonyok. Az operai együttes fellépte iránt már is óriási érdeklődés mutatkozik. Alig jelentek meg az első plakátok és hirdások, a közönség már is megrohanta a téli színház nappali pénztárát s az első, a június 23-iki előadásra ugyszólván egy délelőtti elfogytak az összes jegyek. Szombatra tehát már csak igen mérsékelt számú jegy áll rendelkezésre s így uagyon jól teszik azok is, akik vasárnap óhajtik az operai együttest meghallgatni, ha már most biztosítják maguk számára a helyeket s jegyeiket előre megváltják a téli színház pénztáránál.

* **Az Aradi Tükör szenzációs száma.** Az Aradi Tükör minden egyes száma eredeti és érdekes, de s ma megjelent legújabb száma minden eddiginél szenzációsabb. Tizenkét oldalon keresztül egy aradmegyei földbirtokos-képviselő gabonaelrejtésével foglalkozik a lap s újabb szenzációs részleteket hoz napvilágra. Ezenkívül több más érdekes cikk egészíti ki az Aradi Tükör legújabb számát.

A NYÁRI IDÉNY BEALTAVAL tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy új lakcímeiket, a hova a lap küldését kívánják, a pontos küldés szempontjából — a legutolsó tartózkodási hely megjelölése mellett — a kiadóhivatalal közöljék.

KÖZGAZDASÁG ES KÖZLEKEDÉS

— **Aradlak hadikölcsön jegyzése.** Az Aradi Polgári Takarékpénztárnál ma az alábbi jegyzéseket eszközölték: *Hirsch Izidor* 200, *Abay Gyula* 100, *Vagalau Gábor* főhadnagy *Világos* 1000, *Réthy Jenő* 1000, *Szijj Ferenc* 2000, *Fejes Eszter* 100, *Imre Ferenc* 2000, *Lichtenthal Ferenc* alezredes 5000, özv. *Herman Gyuláné* 5000, *Gonda Ernő* 100 korona. Összes mai jegyzés 16.300 korona.

AZ ELŐFIZETÉSI NEGYED alkalmával felkérjük azon t. előfizetőinket, akiknek a lap előfizetési hátralékuk van, szíveskedjenek az összeget e hó végéig okvetlen beküldeni, mert ellenkező esetben lapunk küldését beszüntetjük.

MOZGOKEPSZINHAZ.

* **A 9 uju ember II.** a Nordisk filmgyár de tektiv sláger legközelebb az *Erzsébet mozgószínházban*.

* **Atalaktják az Urániát.** Hétfőn bezárultak az Uránia színház kapui, s legközelebb napokban dolgos kézművesek munkája fogja modernné varázsolni a színházat, hogy a közönség ne csak művészeti, hanem kényelmi szempontból is a legtökéletesebbet kaphassa ezután. A háboru okozta rendkívüli viszonyok következtében az igazgatóság mindaddig elhalasztotta az építkezést, és azzal kárpótolta a közönséget, hogy a legdrágább és a legművészebb értékű filmeket hozta gyors egymásutánban műsorra, s most határt nem ismerő áldozatkészséggel ezentelül át is alakítja a színházat, hogy a közönségnek mintegy meghálálja azt a rokonszenvét, melyet nem éppen modern helyiségei iránt tanusított. Súlyos anyagi áldozatokat hoz most az igazgatóság, de nem riad vissza ettől sem, ha arról van szó, hogy a közönség érdekében valami üdvös ujtás történjék. Előre is jelezhetjük, hogy az Uránia a megnyitás első percétől kezdve olyan műsorokat biztosított magának a jövő évadra, melyekhez hasonlót egy vidéki mozgószínház sem nyújthatott és nem is fog nyújtani. 5

* **Waldemár Psilanderrel a Szfínx rabja** vasárnap az *Erzsébet-mozgószínházban*. Csodás, rég nem látott egzotikus tájakra vezeti a nézőt ezen legújabb Nordisk-film. Az aszkarai piramisok előtt sötétben és némán áll, mintha őrizné őket a hatalmas szfínx. A rejtélyes kömemlék belsejében azonban egy angol kalandornő út tanyát bandájával együtt. A szfínxbe csak

egy titkos ajtón lehet belépni és oda csak a banda tagjai juthatnak, ha Lady Trenton, a banda főnöke a szfínx szemén keresztül megadja a jelt. A banda kairói idegenekre veti ki a hálóját és ügyes fogásokkal rabolja ki őket. Egy főuri családra veti ki a banda hálóját s ebből a legizgalmasabb meseszövegek fejlődnek, mely szinte lenyűgözve tartja a közönséget. A mozitechnika legbámulatraméltóbb alkotásait a keletnek pazar vidékét látjuk szemünk előtt. — **Legközelebb** pénteken **A hazáért** Asta Nielsennel a főszerepben.

* **"A mult szála"** Betty Nansennel az **Apollóban**. Betty Nansen a legjobb hangzású nevek közé tartozik a mozi világában. A drámai indulatoknak s mély emberi érzéseknek nálánál kevés hivatottabb interpretálója van. A mult szálaiban, ebben a nagykonceptiójú Nordisk-dramában egy tudós professzor fiatal leányát játsza. Az édesapját korán vesztette el. Tragikus körülmények közt hal meg Buchwald professzor, akit találmányától akar megfosztani az asszisztense s e közben szívvelhűdés éri. A leány atyja halála után kimegy Amerikába. Az asszisztens nyomában van a leánynak, mert azt hiszi, hogy a leány birtokában van a találmány formulája. Irmát, így hívják a leányt, Amerikában autószerencsétlenség éri s eszméletlenül kerül a kórházba. A mult szála teljesen elmaradnak emlékében. Atyjának asszisztense itt is melléje iurakodik s a leány beteges állapotát akarja kihasználni, hogy a találmány formuláját megtudja tőle. A leány nem tud ellentálni, de szerencsére idejekorán közbelép a kórház orvosa, aki a gonosztevőt átadja a rendőrségnek, a leányt pedig szeretettel öleli magához. A nagyszabású drámát több mellékképpel együtt péntektől kezdve mutatja be az Apolló színház.

A szerkesztésért felel:

Stauber József.

ARADI KÖZLÖNY.

Az új évnegyed alkalmával 1917. évi július hó 1-től új előfizetést nyitunk az „Aradi Közlöny”-re.

Az eseményekről napról-napra a legalaposabb és a legfrisebb tudósításban számol be az Aradi Közlöny. Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborus híreinek megbízhatósága révén Magyarország vidéki lapjai között az első helyen áll és mint ilyen a legelterjedtebb, a legértelmesebb, legkedveltebb és legolvasottabb újság.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egész évre 36 korona

Fél évre 18 korona

Negyed évre 9 korona

Egy óra 3 korona

Tessék mutatványszámot kérni!

Mindenféle

nyomtatványok

izléses, osinos kivitelben készülnek az

Aradi nyomda r. t.

nyomdájában, József főherceg-ut 22.

K. u. k. Reservespital in Szászváros.

ad. Nr. 553.

4078

Kundmachung.

Das k. u. k. Reservespital in Szászváros sucht mehrere weibliche der deutschen Sprache in Wort und Schrift mächtige **Kanzleihilfskräfte** (auch Militär-Pensionisten werden aufgenommen) und **Krankenpflegerinnen**.

Erstere erhalten monatlich K. 160.—, bei besonderer Verwendungsmöglichkeit K. 200.—.

Letztere täglich K. 2.— und K. 3.— für Verpflegung, ausserdem unentgeltliche Unterkunft im Spital, Spitalsbehandlung im Falle der Erkrankung u. s. w.

Bewerberinnen wollen sich umgehend an das Spitalskommando wenden.

Das Spitalskommando.

6689—1917. bjh. szám.

Hirdetmény.

Az aratási idő beálltával közbiztonsági és közrendi tekintetből közhírré teszem, hogy: szénát, vagy gabonaneműeket éjjel a földekről c upán a közeli tanyákra szabad hordani.

Dinnye vagy kukorica földek őrzése céljából készült kunyhók közelében lábas jószágot, vagy majorságot tartani nem szabad. Érd vagy learatott gabona közelében tüzet rakni tilos. Szalmás gabonák nyomtatás végett a város területére való behordása meg nem engedtetik. A szérus helyeken összehordott gabonaneműek akként helyezendők el, hogy az asztag végek között legalább 6 m. üres hely legyen. A cséplőgépek tulajdonosa a gép működése színhelyén tűzbiztonság okáért egy fecskendő készletben tartani köteles.

Gőzerő által (lokomobil), vagy annak megfelelő villamos erő által hajtott cséplőgépek üzeménél egy kifogástalanul zároló horgonytádo-ból vagy keményfából készült mentőszekrényt felszerelve köteles tartani. Amennyiben mentőszekrény vagy kötszerdoboz már volna készletben a géptulajdonos új készlet beszerzésére nem köteles.

Kézi erővel hajtott cséplőgépek tulajdonosai ilyen mentőszekrények tartására nem kötelesek. A mentőszekrény, illetőleg a kötszerek kellő módon való használhatása céljából megköveteltek azonban, hogy a cséplőgépeknél alkalmazottak közül legalább is 2, illetőleg a fentebb említettekél egy egyen még pedig első sorban a gépész az első segély nyújtásában kellő jártassággal bírjon.

A cséplőgépnél, valamint az asztagok között dohányozni tilos. A géptulajdonos a cséplőgépnél alkalmazott etetőket, fűtőt, a gápa

álló kévevágókat, kéveadogatókat, ugyancsak a szecskavágó gépnél alkalmazott etetőt köteles az országos gazdasági munkás cselédsegélyező pénztárnál baleset esetére biztosítani. Ha a géptulajdonos ezen kötelezettségének nem tesz eleget, a mulasztásból eredő teljes kárért az etetőnek, fűtőnek, kéveadogatóknak, illetőleg jogutódainak, akkor is felelős, ha a munkaközben bekövetkezett baleset körül őt különben semmiféle gondatlanság sem terheli. A cséplőgépeket csak képesített gépészek, fűtők kezelhetik.

Erzsébet, Sága és Gáj külvárosokban, végül Poltura városrészben a takarmány boglyákban, vagy kaszában csak akkor tartható, ha a boglya vagy a kasza és az ezt környező épületek közti legkevesebb 20 méter üres tér marad több boglya vagy kasza pedig csak akkor helyezhető el, ha azok között 20 méter üres tér marad.

Arad, 1917. évi június hó 11-én.

Greén, főkapitány.

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IBOLYA DORÉ CRÉMET

használja. Az arcbőrt vakító fehérre varázsolja és eltünteti mindenféle arctisztatlanságot. **Ara egy tégelynek 2.— K.**

Ibolya Doré szappan 3 kor., Ibolya Doré tej 1 K 50 fill. Ibolya Doré hölgypor 1 K 50 fill.

Tyukszem ellen

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

Kellemes ízű limonádét

mindenki otthon készíthet 1 adag **45 CITRAS-sal.**

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszerárán

Arad, Andrásy-tér 22. szám.

Cipész

és

csizmadia munkások felvételnek

cipő- és papucsgyárban Tótkomlóson. **Heti kereset 55-60 korona!** Ellátás és lakás heti 25 koronáért biztosítva!

Alföldi Első Papucsgyár
Ujhelly József,
Tótkomlós. 4009

31529-1917. kh.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a 11. F. sz. német katonai kórház, mely a Teleky-utca 27-28. sz. a. lévő gör. kel. román leányiskolában volt elhelyezve, Aradról való eltávozásakor ezen intézet udvarán egy ismeretlen egyéntől kikölcsönzött szekert hozott hátra.

Felhívom a szekér tulajdonosát, hogy tulajdonjogát hivatalomnál 1 év és 1 nap alatt igazolja, mert ellenkező esetben a szekér mint gazdátlan, nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés ellenében el fog adatni.

Arad, 1917. június hó 18-án.

Green, főkapitány.

6458-1917. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságának üresedésben lévő és a legközelebbi törvényhatósági rendes közgyűlés által választás útján betöltendő VIII. fizetési osztály 3. fokozatába sorozott 3600 korona kezdő fizetés, 1040 korona lakbér járandósággal díjazott I. aljegyzői állásra pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják és az 1883. évi I. t.-c. 3. §-ában előirt képesítéssel rendelkeznek, hogy képesítésüket igazoló okmányokkal felszerelt, Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságához címzett kérvényeket a hivatalos órák alatt f. évi július 7-ig bezárólag hivatalomban nyújtsák be. A város szolgálatában nem álló pályázók egészségi állapotukat hatósági tisztviselői orvosi bizonyítvánnyal tartoznak igazolni.

Arad, 1917. június hó 19.

Varjassy,
polgármester.

Egy-két

könyvkötő alkalmazást nyer

az Aradi Nyomda Részvénytársaság könyvkötészetében.

Ki önnállóan dolgozik és az aranyozás-hoz is ért.

előnyben részesül.

Hirdetmény

a fegyveradóra vonatkozó bejelentések tárgyában.

Fegyveradót fizet mindenki a birtokában lévő vadászatra használható lőfegyverek után, ugyancsak azon fegyverek után, melyek családtagjai, vadászcselédjei, a vadak gondozására és erdőterületek őrzésére alkalmazott cselédjei, valamint mező-, szőlő- vagy erdőgazdaságban alkalmazott csőrök, pásztorok és erdőkerülők birtokában, vagy használatban vannak.

Az, aki csak fegyveradót fizet, köteles a birtokában lévő vadászatra használható fegyvereket szám szerint s annak megjelölése mellett: vajjon egy vagy kétszövedék-e, bejelenteni, a bejelentést lakásának pontos megjelölése mellett sajátkezűleg aláírni és az 1917. évi június hónapban ama községi előljáróságnál, vagy városi adóhivatalnál benyújtani, ahol az adóköteles állandó lakását tartja.

Ha valaki évközben kívánja a vadászat gyakorlását megkezdeni, vagy eddig élvezett vadászati adómentessége megszűnik, a bejelentést szonnal megtenni köteles.

Az 1883. XXIII. t.-c. 6. §-a értelmében a vadászati adó alól ki vannak véve az ezen szakasz a) pontjában említettek kivül:

1. a vadászterületek tulajdonosainak vagy bérlőinek szolgálatában álló vadász-cseléddek;

2. a vadak gondozására és vadászterületek őrzésére alkalmazott cseléddek;

3. a mező-, szőlő- és erdőgazdaságnál alkalmazott csőrök, pásztorok, erdőkerülők;

4. a hatóságilag fölesketett erdőtisztok, erdőőrök és a kir. erdőfelügyelőség személyzete.

Az, aki adóköteles fegyverét az adó alól elvonja, eltitkolja, vagy vadászatra használja, az eltitkolt, vagy adó alól elvont minden darab fegyver után 20 koronától 40 koronáig terjedhető bírságot tartozik fizetni. A befizetett bírságnak egyharmada a feljelentőt illeti.

A vadászati adóüvedéki kihágások az 1883. évi XXIII. t.-c. 43. §-a értelmében toroltatnak meg.

Kelt Arad, 1917. évi június hó 15.

Arad sz. kir. város adóhivatala.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Cs. és Kir. Tartalékkórház Szászváros.

ad. Nr. 553.

Hirdetmény.

4070

A szászvárosi tartalékkórház parancsnoksága keres oly nőket irodai szolgálatra, kik a magyar és német nyelvet úgy szóban, mint írásban tökéletesen bírják, havi 160 kor., különös használhatóság esetén havi 200 korona díjazás mellett.

Továbbá ápolónőket napi 2 korona fizetés és 3 korona el-látási költséggel, ezenkívül ingyen lakás, a kórházban megbetegedés esetén ingyen orvosi segélyben részesül.

Ajánlkozók azonnal jelentkezhetnek a kórházparancsnokságánál.

A kórházparancsnokság.

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, láb-badozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosztó szer, finom fűszeres ízű, szon-gító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegék részére és ott, ahol a condurongó kéreg ja-valva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulaj-donságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1945

Rozsnyay Mátyás gyógy-szertárában Arad, Szabadság-tér.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1917. év június hó 1-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsv. reg. (csak katonáknak) 8:01
Személyvonat délelőtt 11:18
Személyvonat este 8:48

Aradról Budapestre érkeznek:

Gyorsv. d. u. (csak katonáknak) 1:25
Személyvonat este 8:20
Személyvonat reggel 6:45

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután 2:10
Személyvonat reggel 7:50
Személyvonat este 9:30

Budapestről Aradra érkeznek:

Gyorsvonat este 7:18
Személyvonat délután 4:46
Személyvonat reggel 6:58

Pk. 170/3-1917. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági kiküldött az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezenal közhirre teszi, hogy a körösbökényi kir. járásbírósnak 1917. Pk. 170/1. sz. végzése következtében Dr. Dán Szabin körösbökényi ügyvéd által képviselt Popa Fülmon végrehajtató javára 30 kor. s jár. erejéig 1917. évi január hó 16-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 800 koronára becsült következő ingóság, u. m.: borju nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a körösbökényi kir. bíróságnak Pk. 170/3-1917. számú végzése folytán 30 kor. tőkekövetelés, eddig összesen 18 kor. 40 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Körösbökény községben adós lakásán leendő megtartására 1917. évi július hó 6-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. törvénycikk 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek elfognak adatni, Bécsáron alól elnem adhatók.

Amennyiben az előtérvezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Körösbökény, 1917. évi június hó 14-ik napján.

Tomits János,

kir. b. kiküldött.

4112

Földbirtokoknak

35 évre 7% annuitás teljes árfolyam.
50 évre 8% annuitás teljes árfolyam.
50 évre 5-56% annuitás 99% árfolyam
63 évre 4-85 annuitás 95% árfolyam
65 évre 5-56 annuitás 99% árfolyam mellett, továbbá

aradi és békéscsabai házakra 50 évre 6% annuitás 98% árfolyam mellett törlesztéses kölcsönöket folyosított s parcellázásokat vállal

Bonyhádi József

Kapa-utca 47., d. u. 2-től.

Válaszbélyeg.

791

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

As apróhirdetések díját szavak szerint számoljuk.

Minden szó hirdetési ára 8 fillér. Vas-tagabb betűkkel 16 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/6 óráig veszik fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„Ervin”

jeligérs levél van a kiadóban. 4120

Alkalmazást keres.

Intelligens

keresztény, komoly 23 éves leány, ki gyermeknevelés tantervét végzett. Anyahelyettesi vagy házvezetőnői állást keres. Saszló Jánosné, Szentleányfalva. 4110

Motorcsapó-géphez

alánközök vizsgázott gépész a cséplési időre, szerény feltételek mellett. Cim a kiadóban. 4092

Alkalmazást nyer.

7 és 11 éves

fiu mellé a két hónapi iskolai szünetre, komolyabb középiskolai tanulót keresek. Jelentkezni Batthyány-utca 28., I. emelet. jobbra. 5050

Gyakorlott

Stracelatár, jó kezdő fixetással keres. lehetőleg pálinka szakmából. Klein és Löwy cég, Petrószény. 4111

Női divatüzletbe

tanuló és kiszolgáló leány kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 4114

Fűszer- és elemegye

üzlet részére tanulót keresek. László Gyula, Arad. 4116

Művészi-művelő

központi szeszifőző szövetkezet, szakavatott szeszifőzőmester ajánlatát kéri. Ajánlatok Bóly Bódy elnök címére (Opálosra küldendők). 4075

Nyomda-tanulónak

felvétetik két fiu, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Külségi jegyzői teendőkhöz

járás egyén, azonnal alkalmazást nyer. Felvilágosítást ad Bedrich Lajos jegyző, Szemlak. 4095

Egy-két könyvkötő

alkalmazást nyer az Aradi Nyomda R. T. könyvkötészetében. Ki önállóan dolgozik és az aranyozáshoz is ért, előnyben részesül.

Lakást keres.

Keresek

butorozott lakást 1-2 szobát erkéllyel, vagy kert használattal. Telefon 933. 4118

Vétel és eladás.

3 darab

tiel nyereg eladó. Megtekinthető d. ú. 2-3 között. Petőfi-utca 7., földszint 4117

Használt

jókarban lévő lécek és ajtók eladók. Kohnné, Hájó-utca 5/a. 4119

3 szoba butor

részletekben is eladó. Flórián-u. 11. 4121

Akác vagy virágmezőt

vesz Färber Lajos, Arad. 4080

Sürgősen

bacserélek és veszek aranyat a legmagasabb áron. Brandes. órás és ékszerész. József főherceg-ut 12. sz. 3951

Eladó

20 kocsi I. minőségű lucerna és vörös hereszéna, megtekinthető Rosenberg Sámuelnél. Kerülőfőn (Aradm.) 4085

Száz képsalap

művészeti kivitelben, izléses albummal együtt 8 koronáért kapható Deák Béla könyv- és papírkereskedésében Arad, Forray-utca. 871

Harisnyák.

Valódi musslin florr fekete harisnyák 6.50 fillérért beszerezhető a Marosparti áruházban, Forray-utca, Gróf Hunyady-palota. 2861

Használt ólom

megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7892

Ingatlan.

Földszintes.

modern házat a város belterületén megvételre keresek. Címeket a kiadóhivatalba kérek. 5051

Eladó

Mikes Kelemen-utca 30. sz. ház. 3972

Eladó

Csiky Gergely-utca 25. számú ház, szép borpincével. 4008

Gróf Tisza István-ut 66. számú

ház, korcama és fűszerüzlet helyiséggel, betegség miatt, könnyű feltételek mellett, eladó. Ertekezni ugyanott. 4090

Különbéle.

Motorokét,

vagy gőzekét keresek 400-800 hold föld felszántására. Ajánlatokat Szlovák; Temesföldi, u. p. Temesfűves címre kérek. 4113

Üzletek.

Ópácán,

a Fő-téren egy jólforgalmas kávéház, házzal együtt betegség miatt, szabad kézből, kedvező feltételek mellett eladó. Cim a kiadóban. 3504

A város legforgalmasabb

helyén, egy jömeneteli cukorka és gyümölcskereskedés, elköltözés miatt azonnal eladó. Cim a kiadóban. 1981

Gyógyászat.

Hehs Vasas chinabera.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő idegbajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer malárius fertőzések- és minden infektióból eredő meg- betegedés ellen úgy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 4.- kor. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

Az anjel

fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes-féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment. Ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Az Annel

aranyér-kupokat mindenben pótolják a Haemorrhoid-kupok, azonos összetételűk folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad. 12

Ruh és visketegeg

elleni fehérr kenőcs kapható egyedül Ferenc-téri Vajdita-gyógyászatban. Kis tégely 2 korona, nagy tégely 3 korona 50 fillér. 6171

Használt ólom
megvételre kerestetik.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Cognac:

Keglevich,
Dékány, Marty,
Adriatica gyártmány,

valamint likőr és rum, / palackokban beszerezhető nagyban és kicsinyben 2056

Weiszbergerer Sámuel

utódánál

Körösvölgyi Pálinkaraktár

Arad, Andrassy-tér 5. Telefon 651.

Aradi és ceanádi egyesült vasutak

menetrendje.

Ervényes 1917. évi június 1-től.

Aradról Szegedre indul:

Személyvonat reggel 6.40
Személyvonat délután 4.18

Aradról Szegedre érkezik:

Személyvonat délben 12.00
Személyvonat este 9.31

Szegedről Aradra indul:

Személyvonat éjjel 3.06
Személyvonat délután 3.17

Szegedről Aradra érkezik:

Személyvonat reggel 7.38
Személyvonat este 7.51

Aradról Brádra indul:

Személyvonat reggel 5.40
Személyvonat délután 12.48

Aradról Brádra érkezik:

Személyvonat délelőtt 11.58
Személyvonat este 7.48

Brádról Aradra indul:

Személyvonat éjjel 3.00
Személyvonat délután 1.13

Brádról Aradra érkezik:

Személyvonat délelőtt 10.00
Személyvonat este 7.38

Aradról Pankotára indul:

Reggel 8.26

Aradról Pankotára érkezik:

Délelőtt 9.54

Pankotáról Aradra indul:

Délután 2.13

Pankotáról Aradra érkezik:

Délután 3.43

Aradról Ujszentannára indul:

Délután 5.30

Aradról Ujszentannára érkezik:

Este 6.10

Ujszentannáról Aradra indul:

Este 6.22

Ujszentannáról Aradra érkezik:

Este 6.58

Borosjenőről Csermőre indul:

Vegyes vonat délelőtt 9.32
Vegyes vonat délután 5.32

Csermőről Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel 6.32
Vegyes vonat délután 4.29

Mezőhegyesről Kétegyházára indul:

Motoros vonat reggel 8.37
Motoros vonat este 6.20

Kétegyházaról Mezőhegyesre indul:

Motoros vonat reggel 6.10
Motoros vonat délután 4.10

Ujszentannáról Kétegyházára ind.:

Motoros vonat reggel 9.25
Motoros vonat este 7.00

Kétegyházaról Ujszentannára ind.:

Motoros vonat reggel 6.00
Motoros vonat délután 4.00

Borossebesről Menyházára indul:

Vegyesvonat délelőtt 9.00
Menyházáról Borossebesre indul:

Vegyesvonat délután 2.39

A szépségápolás titka a felhasznált szepitőszerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitünő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőcse. Kis tégely 1.50 kor. Nagy tégely 2.50 k.

Rozsnyay Serail crémje nappal használatra. Egy tégely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fill.

Rozsnyay Szerén Arcpora. Lehető finomságu. Crém, fehér, rózsá és testá-

nekben Egy dob. ára 2 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, ibolya, Loin du bal, orgona, piros ró-

zsa, Serail. Uvegje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1945

Rozsnyay Mátyás gyógy-szertárában Arad, Szabadság-tér.